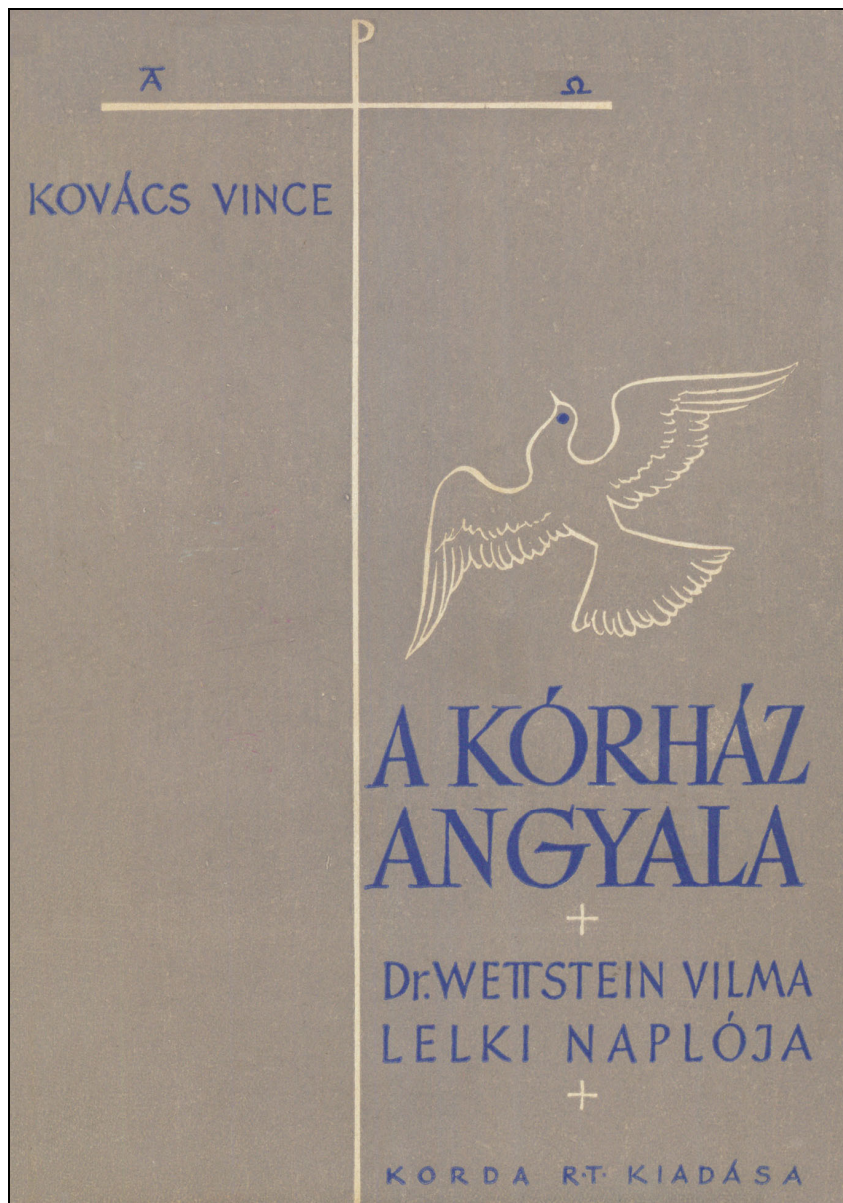

Kovács Vince
A kórház angyala
Dr. Wettstein Vilma lelki élete

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

A kórház anyala
Dr. Wettstein Vilma lelki élete

naplói és levelezései nyomán írta:
Kovács Vince
(felszentelt püspök)

A váci egyházmegyei hatóság 6448/1943 sz. engedélyével

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv a Korda R. T. kiadásában jelent meg Budapesten, é.n. (1943-ban). Az elektronikus változat a Korda Kiadó engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Korda Kiadónak.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Egy szép lélek	4
Iránykeresés	8
Önismeret	11
Bűnbánat	13
Szenvedés.....	16
Jótekonyság.....	19
Apostolkodás.....	23
Imaélet.....	26
Fogadalmak.....	28
Misztikus élmények	32
Oltáriszentség.....	37

Egy szép lélek

*Dr. Wettstein Vilma orvos
†1937. január 26-án*

Dr. westersheimbi Wettstein Vilmát gyermekkorában ismertem. Később igen ritkán találkoztunk. Tudtam, hogy kiváló tehetségű s nagyműveltségű, nemeslelkű hölgy, de igazán csak a halála után ismertem meg, mikor édesanyja rendelkezésemre bocsátotta korán elhunyt kedves gyermekének lelki naplóit és levelezéseit. A naplóból egy mélységes, őszintén Istent kereső, gyöngéden vallásos és meghatóan tiszta lélek képe bontakozott ki előttem; a hozzá vagy halála után édesanyjához intézett levelekből pedig láttam, hogy egész környezetére milyen mély és maradandó jó hatással volt apostoli lelkülete. Nagy veszteségnek tartanám, ha ezek az értékek a többi lélekre nézve elvesznének, azért megkísérlem a tökéletességre törekvő lelkek számára hozzáférhetővé tenni írásaiban megörökített érzéseit és élményeit. Nem időrendben, nem életrajzi formában, hanem amire ez a csaknem 17 évet felölelő lelki napló szinte kínálkozik, lélekrajz alakjában, mely végigvezet bennünket az istenkereső lélek állomásain s a keresztény tökéletesedés hármasság útján: a megtisztító, megvilágító és megszentelő úton, míg a lélek minden földi salaktól és földi vágytól megszabadulva, tiszta szeretetben szárnyal Teremtője felé!

Egypár életrajzi adatot mégis előre kell bocsátanom. A pestmegyei Galgamácsán született. Hogy milyen kedves és gyöngéd családi körben, azt talán legjobban jellemezhetem édesanyjának visszaemlékezéseiből vett idézettel. Ilyen szavakkal siratja korán elhunyt, kimondhatatlanul szeretett gyermekét:

„Egy szép verőfényes napon, 1898. július 22-én láttad meg a napvilágot, drága kislányom, egészséges, ép, jól fejlett kis rózsabimbóm. Bizony nem gondolta senki, hogy oly rövid élettartam adatott neked. – Hogy élete delén, 38 éves korában kell itt hagynia bennünket – írja később. – Pedig kiskorától mindig nagy szeretet övezte, születését mindenki örömmel üdvözölte, hogy a három fiú után egy kisleány érkezett. Az édesapja, nagypapja nem tudtak hová lenni az örömtől...

Mikor már imádkozni tudott, este, mikor lefeküdt, az egész család kis ágya körül állt s meghatva nézte a nagy áhítatot, ahogy a család legkisebb tagja imádkozott. Kedves, élénk gyermek volt, kis szíve már akkor telve volt szeretettel szülei, testvérei, mindenki iránt.”

Neveltetését jó hírű hazai és külföldi nevelőintézetekben kapta. Mindig szorgalmas, kitűnő tanuló volt. Nagyműveltségű, tág látókörű leány lett belőle, aki előtt neveltetése és társadalmi helyzete megnyitotta a világot. Bécs, Berlin, Párizs, Anglia, Olaszország tárták fel előtte a természet és a kultúra szépségeit. Kiváló tudományos, művészi és diplomata körökben forgolódott. Maga is sokoldalú tehetség, különösen nyelvtelenség, aki csaknem az összes nyugati kultúrnyelveket beszélte. Kiterjedt olvasottsággal bírt az európai irodalom legértékesebb területein. Űgyesen festett, szép költeményeket írt s ha ebben az irányban haladt volna, esetleg jeles festőművész vagy költő válhatott volna belőle.

Az Úristen másfelé fordította. Egy mély és nagyjelentőségű misztikus élmény 1923 karácsony másnapján egészen a lelki élet felé irányítja vágyát és figyelmét. 1924. májusában ismeri meg P. Kippert, aki híven követett lelkiatyja volt a Páter 1934-ben bekövetkezett haláláig, s akinek szavára, „hogy minél több jót tehessen”, 1927-ben megkezdte orvosi tanulmányait Berlinben, ahol bátyja magyar követ volt, majd a budapesti egyetemen folytatta és fejezte be. Azonban még mielőtt tanulmányait befejezte volna, 1935 tavaszán hörghurutban megbetegedett, öt hónapi orvosi kezelés és szanatóriumi tartózkodás után tovább folytatta tanulmányait, 1937 januárjában azonban a kórházi szolgálatban valami infekció folytán szövődményes influenzát kapott, melynek a meggyöngült szervezet nem tudott ellenállni.

Meghalt 38 éves korában, 1937. január 26-án, igen sok szenvedés között, orvosi oknyomozás szerint az említett influenza következtében, de ha lelki oldalról nézzük, minden valószínűség szerint mint Istentől elfogadott tiszta áldozat, aki egy nagy és szent célért önmagát és életét ajánlotta fel Istennek.

Minket azonban külső élettörténeténél jobban érdekel lelki élete és lelki története.

Mély érzésű, minden tiszta öröm és nemes fájdalom iránt fogékony lélek, aki külső eseményekben nem gazdag életében nagy és mély lelki élményeken, hosszú, fájdalmas lelki fejlődésen ment keresztül. Érezte a lelki vergődéseket, nyugtalanságokat, melyek annyi istenkereső lelket kísérnek. Érezte a tisztító szenvedések s az apostoli buzgóság emésztő tüzet. Érezte az Istennel egyesítő imádságos élet és misztikus élmények édes boldogságát.

A megboldogult P. Szabó Pius, aki egyidőben lelkiatyja volt, ezt írja róla: „Olyan ez az élet, mint egy csendesen csobogó, de folyton a végtelen tenger felé folyó patak.”

Látszólagos csendességében azonban ez az élet olyan jótékony volt, mint egy bővizű, csendes patak, amely útjában mindenütt megtermékenyíti a völgyeket, melyeken keresztülhalad. Aki vele, ha csak rövidebb időre is, együtt volt, nem győzi hangoztatni, hogy közelsége milyen jó hatással volt lelkére. Őróla is el lehet mondani, amit Sziénai Szent Katalinról olvasunk, hogy senki sem beszélhetett vele a nélkül, hogy ezáltal jobbá ne vált volna.

Aki őt talán mindenkinél jobban ismerte, s akit ő mindenkinél jobban becsült és szeretett, P. Kipper, a jeles lelkivezető, ezt írja hozzá egyik levelében:

„Látod, valahogy tebelőled is kiárad az Úr szelleme és illata!” (1932. júl. 18.)

Majd máskor: „Úgy érzem, az Úr akarja, hogy sokkal többet törődjem Veled, mint számtalan mással, kiket egyébként utamba vezetett. Érzem, hogy az Úr gyermeke vagy s

kívánja, hogy több szeretettel is álljak segítségére, mint másokkal szemben.” (1931. május 7.)

Egy lelki barátnője, minden titkának ismerője, halálhírének vételére ezt jegyezte fel róla: „Annyi aggodás, imádkozás, izgalom és – egy rettenetes szenvedés után – hang nélkül elment.”

Azután mintha csak lelki szemei előtt elvonulna Vilma szép lelkisége és áldozatos, szép élete, ezeket a szaggatott, de meleg sorokat jegyzi le róla naplójába:

„Járt a Tábor hegyén 1926 vagy 27 Misericordia vasárnapján, Brüsszelben, amikor Úrfelmutatás pillanatában áldozott és az Úr az ő szent áldozatához kapcsolta az ő gyermekéét és megpecsételte 23-ban, Szent István vértanú ünnepén a Várkapolnában kapott kinyilatkoztatását. Ott Brüsszelben: János evangélista volt az utolsó vacsorán; utána a virágzó gyümölcsfák pompájában álló Louvainbe ment. Utána sok-sok nap áldozása újabb fellángolás, a szeretet izzó odaadása volt. Akkoriban kerülhetett a Mátyás-templomba, amelyet valami ünnepélyre csupa fehér virággal díszítettek. Egyedül volt, meghatottság és nagy áhítat fogta el és letette a szüzességi fogadalmat. Aztán jött Berlin, a diákélet, Guardini-előadások, koncertek, opera – és a tanulás, a boncolás (éppen halottak napján, egy első-pénteken volt az első, amit Vilma nem tartott véletlennek) – az élet gazdagságának élvezése – és a megújított felajánlás a rettenetes, megfagyott protestantizmusában kővé meredt (akkor!) német lélekért. Aztán a müncheni félév katolikusok között. Aztán itthon. Az a rengeteg munka! P. Kipper betegsége és halála 1934. január 20. óta csak keresztet hordott. Betegsége, az áldozástól való gyakori megfosztottsága, a mozgás lehetetlensége, a folytonos „kifogatások”, – a szigorlatok nehézségei, az az érzése, hogy mindig csak költenek rá, – sok fekvés és asztmás köhögés, édesanyja aggodalmának látása, – a pneumotorax degradációja. És a halála, az áldozati bárány halála az áldozás vigasza nélkül!

Jézus elfogadta az oblációt és végrehajtotta az immolációt!”

Egy szerzetesnő ismerőse írta édesanyjának Vilma halála alkalmából: „A jó Isten úgy látszik, vele is úgy tesz, mint legkedvesebb szentjeivel: az alázatosság és rejtettség fátyolába burkolja kifelé tetteiket, de a nagy természetfölötti hatás, mely kétségkívül kiáradt drága Vilmánk egész lényéből, ezáltal nem hogy csökkenne, hanem még fokozódik is.”

Egy másik szerzetesnő, akivel haláláig szoros lelki barátságban élt, ismeretségük történetét vázolja, így fejezi be:

„1935 májusában találkoztam vele utoljára a földön. Ki gondolta volna akkor, hogy utoljára láttuk egymást, utoljára néztünk egymás szemébe, lelkébe; utoljára hatott meg végtelen mély istenszeretete, amit mindig csodáltam Vilma fennkölt lelkében, ami egészen meglepett, hiszen őt annyi szeretet, gyengédség, jólét vette körül szép, előkelő otthonában, hogy meg kellett hajolni e minden lemondásra kész, természetfölötti vágytól szép lelkében, hogy a jó Istent szerethesse, hogy Jézusunk legyen a mindene!

Ünnepnap volt szerzetesi életemben, ha Vilmácskától levelet kaptam. A mi találkozásunk már egyetemi tanulmányainak kezdetére esik. Így sokat nem leveleztünk, de amikor írt, az eseményszámba ment lelki életemben, mert az ő kristályos szavai emeltek fel Isten közelébe! Személyes találkozásaink emléke pedig halálomig nem mosódik el lelkemben.”

Mikor Münchenben lakott a Sacré Coeur zárdában, ugyanott lakott egy komoly, vallásos német egyetemi hallgató, akivel igen jó barátságban élt. Annak megemlékezéseiből is közlök néhány sort:

„Már rövid idővel megérkezése után Vilma lett a szellemi és vallási központ a Sacré Coeur egyetemi hallgatói között. Mindenki kereste az együttlétet vele, mindenki tőle kért tanácsot s mindenki a legnagyobb bizalommal fordult hozzá. Sokszor este 8-kor, mikor halálos fáradtan jött haza az egyetemről, egész csapat várt rá az ebédlőben, hogy beszélhessen vele.

Jó példája, hogy mielőtt szobájába felment, betért a kápolnába, sokakat vonzott magával. Azt hiszem, sohasem tért nyugovóra a nélkül, hogy a kápolnában rövid adorációt ne tartott volna ...

A tisztelendő Anyának nagy segítségére volt. A hallgatónók között ugyanis soknak volt vallási nehézsége, akadnak hidegek és közömbösek is. Az ilyeneket külön gondjaiba vette, gyakran négy szemközt beszélt velük s annyi szeretetet és jóakaratot tanúsított irántuk, hogy egyesek még most, hat év után is kérdezik, nem jön-e még egyszer Bajorországba. Pedig csak néhány hónapot töltött Münchenben. És sohasem azért vonzotta magához az embereket, hogy magának tartsa őket. Tudatosan és készségesen adta át magát Istennek eszközül.

Azért tudott oly mély hatással lenni a lelkekre, mert mélységes alázatosság, összeszedettség, lelki béke áradt belőle.

Jézust sugározni – ezt volt a célja minden törekvésének, önmaga kisebbedni akart, eltűnni, kialudni, csak hogy Isten növekedjék embertársaiban.

Gyakran mondogatta: Csak többet adhatnék nekik! Csak jobban meg tudnám oldani nehézségeiket! De érzem gyengeségemet és tökéletlenségemet.

Mindig szegénynek és gyöngének érezte magát. Mindig nagyon meglepődöttnek látszott, ha valamiképp megtudta, hogy egyik vagy másik léleknek segítségére és épülésére szolgált.”

Pedig hogy mennyire segítette és építette a lelkeket szavaival, tetteivel, sőt halálával is, mutatja egyik barátnőjének, – egy evangélikus leánynak, aki Vilma halála után néhány héttel katolikus lett – Vilma édesanyjához intézett levele: „Ugye most már egészen megérti Vilma néni, amit múltkor írtam: nekem lelki szükség Vilmára gondolnom, róla emlékezni, mert erőt merítek ebből. És ugye mondanom sem kell, hogy az ő halála adott döntő lökést elhatározásomhoz. Már régóta vagyok ugyan afféle kereső lélek és már régóta kutatgatok a katolikus igazságokban, de biztosan tudom, hogy mindebből Vilma szent halála nélkül sohasem vált volna elhatározás és tett.”

Lelki naplóját 1920. április 4-én kezdte. Ez a napló a legősintébb írás. Vilma nagyon vigyáz, hogy naplójába hiúság, valótlanosság ne kerüljön. E tekintetben sokszor vizsgálja lelkiismeretét. Jegyzeteit nem is szánta másoknak. Csak saját érzéseit, emlékeit, vívódásait akarta lerögzíteni bennük. Egyetlenegyszer említi: „Ha Isten mégis úgy akarná, hogy valaha valaki e sorokat olvassa...”

Azonban éppen azok a legmélyebb és legérdekesebb írások, amelyeket íróik nem olvasásra szántak, hanem csak saját lelkük tisztázására.

Úgy érzem, e napló- és levélszemelvényeket sokan fogják érdeklődéssel olvasni. Wettstein Vilma életének minden egyszerűsége mellett is „igazi korunk hőse”. Példakép arra, hogyan lehet nagy lélekkel szolgálni Istent a 20. század zűrzavarában és a mai élet széttépő kicsinyességében. Íme, egy nagyműveltségű, előkelő és szentéletű modern leány. Nem idegen. Egy közlünk. Velünk egy levegőt szívott. Minden küzdelmünk, problémánk az övé is. Harcai a mi harcaink. Nem üvegházi lélek. Átérezte a modern élet egész hullámverését. Megküzdött a mának minden csábításával. Nem is tartozik azok közé a szerencsés lelkek közé, akik készen, szinte már a szentség glóriájával kerülnek ki Isten kezéből. Neki az életszentségért meg kellett harcolnia, meg kellett szenvednie. De ő nekünk csak annál érdekesebb, annál tanulságosabb.

E kis munkában legtöbbször „Misericordiá”-nak nevezem Vilmát. Ennek alapja egy kedves lelki élménye, melyet így ír le naplójában: „Olvastam egyszer egy könyvet, Sponsa Christi volt a címe. Ott az Úr Angelikának szólítja kis választottját. Valami érthetetlen merészséggel megkérdeztem, úgy alig szavakká alakítva a lelkem mélyén, hogy milyen nevet adna nekem az Úr? S akkor teljesen világosan értettem meg: „Misericordia”. Biztos, hogy nem volt képzelődés, mert szinte idegenkedtem tőle és nem tetszett nekem. Most nincs számomra szebb név ennél. Benne van a „Szív” és benne van a nyomorúság titokzatos kapcsolata.”

Iránykeresés

Misericordia lelki fejlődésében világosan meg lehet különböztetni az Isten felé vezető út három szakaszát, melyről a lelki élet szakértői oly gyakran beszélnek: a via purgativát (tisztulás), via illuminativát (megvilágosodás) és a via unitivát (az egyesülés útját).

Kezdjük hát lelkének megrajzolását az ő „Sturm und Drang” korszakában, a lelki forrongás periódusában, mikor igazi életútját kereste, hibáit, hiányait vizsgálta s azoktól a bánat fürdőjében szabadulni igyekezett.

A léleknek ezen az útszakaszán természetesen nem kereshetünk befejezett rendet és harmóniát. Ez a lelki rendcsinálás, nagytakarítás ideje s a ház is rendesen akkor legfelfordultabb, mikor takarítják. Ne csodáljuk, ha az első lapokon Misericordiánknak küzdelmeit, vergődéseit, mondjuk hibáit és gyarlóságait fogjuk látni inkább, mint tökéletességeit és lelki szépségeit. Nemsokára majd azokkal is találkozunk.

Egyébként nem kell félnünk, ez az áldott lélek nem járt soha szennyes utakon. De a lelki magasságokba sem lehet feljutni küzdelem és fáradtság, verejték és nyögdécselés nélkül. S a hegymászónak is a völgyben kell elkezdenie útját, ott, ahol talán még homály van és sárosak az utak. De fönt már várja a bátor kirándulót a gyémántos hómező és a csodálatos kilátás.

Vilma testvérkénk sem könnyen találta meg az igazi utat, azt, amelyikre őt az Úr hívogatta. Ne felejtsük a kort, amely őt szülte és nevelte. Közömbös, vallástalan volt a századforduló intelligenciája. A Prohászka, Kánter Károlyok, Bangha Bélák munkája – ha talán már meg is kezdődött – még távolról sem érlelte meg gyümölcseit. Vilma családja vallásos volt ugyan, de hűvösen. Az igazi, mély vallásosságot túlzásnak tartotta. Iskolája jól tanít, jól nevel, de – mint ő maga írja – „hiányzott a nagy plusz. Nem mertek a lelkemhez nyúlni. Öntudatlanul éreztem a nagy hiányt: az Istent.”

Tudásszomja hajtott. Olvasott sokat, – nem mindig jól válogatva. Többnyire komoly, nehéz munkákat olvasott, ezekkel meg kellett lelkének küzdenie. Egy időben Nietzschevel birkózik. Megfogta lelkét ez a nagy varázsló csodálatos, zengő mondataival. Egy időben a buddhizmus hatott rá. „Üldözött a gondolat, hogy talán a buddhizmus adna lelkemnek vigaszt a maga vigasztalanságával.” Nagyobb harcokat azonban ez nem idézett fel benne. Emelkedett lelkülete, vallásos érzülete megóvta ettől a „futó kísértéstől”. „Megdöbbenve láttam, hová vezetne.”

Sokkal több belső harcot jelentett számára a világi társadalmi életnek s a magasabb vallásos életeszménynek összeütközése. Életkörülményei olyanok voltak, hogy éppen eléggé megmutatták neki a világ pompáját és dicsőségét. Írja, mennyire hatott rá Bécs, a császárváros a maga történelmi gazdag előkelőségével, vagy az angol élet csiszoltsága, finomsága, magas életstandardja. Erős volt a fogékonysága az ilyesmik iránt. Imponált neki a magas kultúra. „Szeretem a formákat, a soigniert embereket az easy going modort, a nagyvilági stílust, a tág horizontot, a kultúrát, az internacionális civilizációt, egyszóval a nagyvilágot.”

Szegény, éppen eleget szenvedett miatta. Mert közben mindig ott hangzott lelkében az „*Excelsior*”, a vágy, a hivatásérzet valami magasabb után. Vonzza a világ, de lelkét nem elégíti ki. Hiszen nem volt bűnös ez az élvezet. Más nem is bántott volna. De ő már nagyobb szépségeket sejt. Isten vonzza a lelkét – a világ nem engedi. Nem ebből ered-e a nemesebb lelkek legtöbb és legfájóbb szenvedése?

A világi kultúrának előbb idézett áradozó dicsérete után egyszerre lehangoltan sóhajt fel: „És mégis, nem elégít ki teljesen, nekem több kell!”

Azt is megérzi, hogy ebben a kulturális lelkesülésben mennyi a rejtett hiúság, mennyi az emberi kicsinyesség. „Fáj, hogy kicsinyes, világias, az előítéletektől hemzsegő énem jut előtérbe.”

Már sejti, hogy életútjának igazi virágai nem ezek a különben szép örömök lesznek, hanem egy magasztos, lelket tisztító, felemelő szenvedés. P. Kipper, a nagy lelkipásztor, lelkének nagy ismerője írja neki ebben az időben: „Boldogsággal megédesített szenvedés lesz mindig az útravalód.”

Minél magasabban látta a célt, annál inkább szenvedett földies vágyai miatt. „Fáradt vagyok mindig a magasban járni, – panaszkodik – visszahullok sokszor, örökös viszályban vagyok önmagammal. Lelkem kétfelé hasadva gyötrődik.”

Ő, a nagyvilági, művelt, tisztelt leány retteget attól, hogy kinevetik, hogy a társadalom kirekeszti. Félt, hogy különccnek, félbolondnak tartják, ha a teljes keresztény elvek szerint rendezi életét, úgy, ahogy ő felfogta. Félve gondol arra, lesz-e majd ennek elviselésére elég alázatossága?

„Még nincs meghozva a nagy áldozat, bár az élet keresztje árnyékát már reád veti. De te visszariadsz tőle, félsz, hogy megsebzí válladat és összerokadsz alatta ... Kérdezed magadtól, milyen is lesz az a Kálvária? Nehéz, köves úton igazi Golgotára fogsz érni, amely az Agrykopynya hegyének hivatik? Rád vigyorognak a koponyák, az emberi gonoszság rémképei, a gúny, a rosszakarat, a fölényeskedés. Bírsz-e velük szembeszállni, győzni fog-e az alázatosság, hogy azt mondhasd: „Uram, bocsáss meg nekik...”

„Meváltóm, csak Te adhatsz erőt mindehhez, adj valami jelt, hogy mitévő legyek?”

Elnehezíti lelkét ez a kettősség. Megnehezíti forgolódását a világban. Nyugtalanul érzi, hogy amit a társaságban előhoz, az nem felel meg lelke legbenső tartalmának. Ha meg igazán lelke mélyéről veszi mondanivalóját, akkor nem értik. „Átézés szerint nem szólhatok hozzájuk, másképp pedig nem tudok, mert az hamis.”

Másik nagy harctere lelki küzdelmeinek a női sors és női vágyak ütközése a teljesen szűzi élet magasabb élethivatásával.

Tiszta volt ez a lélek mindvégig. Nyoma sincs lelkén a tisztátalan érzéseknek. Naplói, melyeket gyónásszerű őszinteséggel ír, s melyekben valóságos orvosi diagnózissal keresi lelkének fájó pontjait, semmit sem tudnak ilyesmiről.

De igenis tudnak ébredező, harmat tiszta szerelemről. Tudnak az Isten rendelése szerint való általános női hivatásról. Vilma nem volt naiv, tudatlan leányka. Az életet s a nő élethivatását ismerte. Házasesetre, férjhezmenetelre gondolt annakidején. S édesanyja, ha habozni látta, hangsúlyozta előtte: „Ez kötelességed önmagad iránt; ha kellő időben elmulasztod, később nagyon megbánhatod!”

Hódolói sem hiányoztak a bájos, művelt és szellemes fiatal hölgynek. S az ő tiszta, egészséges teste, lelke vágyott a szerelem, a családi boldogság után. Nem hiányzott az az egészséges érzékiség sem, amely, éppen az ő példáján láthatjuk, olyan szépen összefér a lelki tisztasággal. Olvassuk csak ezt:

„És Pán nevetett a bokrok között a fűben, a virágok kelyhén, a nyár eleji napsütésben, a madárdalon keresztül hallottam sípjának igéző, kacagó szavát és megzavarta lelkem nyugalma. Amint ott mentem a kerti úton, rabul ejtett a június varázsa, a pompázó természet s kigyulladt lelkemben a földi vágy tüzes lángjaival és dalolt és szinte túlharsogta a harangzúgást.”

„Szívem tele volt nappal és szerelemmel. Szerelmem átölelte az életet, ujjongott bennem a szív, hogy vagyok, s mindezt érzem és tudom.”

A magnóliavirág neki is szerelemről beszélt. „Szerettelek volna elküldeni valakinek, hogy értse meg az üzenetet és megmámorosodva rám gondoljon...”

De azért nem küldte el azt a magnóliavirágot. Valami vagy valaki mindig megfogta a kezét. „S jött a nyár opálszerű tarka csillogással s én kezemet sem nyújtottam ki, hogy elérjem a pillangószerű káprázatokat...”

Vonzotta az anyaság is. Igen szép szavai vannak az anyai boldogságról: „Szeretlek titeket is küszködő, szenvedő anyák; szeretnék én is sorotokba lépni s egy férfi oldalán haladni az

életen át s azt a kis mennyei fényt, amit lelkem magasztos óráiban megálmodott, egyszer megosztani véle.”

Azonban a komoly lépés előtt mindig visszariadt. Nem bátortalanság volt ez, hanem valami félig tudatos sejtése annak, hogy neki mást szánt a Teremtő. „Nőnek születni és szentté vagy asszonnyá lenni: ez a két út van csak” – írja. A két út közül őt az Úr az előzőre, a magasabbra hívta. És 1923 karácsony másnapján ráadta az isteni pecsétet.

A budai várkapornában, mint egykor Szent Imre a veszprémi Szűz Mária-templomban égi szót hallott, egyszerűt, komolyat:

„Ne menj férjhez és szenteld életedet egészen Istennek!”

Ez a kegyelmi hívás, melyet később részletesen elmondok, határozottabb irányt adott életének, bár lelki küzdelmei korántsem szűntek meg. Ezentúl sokat gondolt szerzetbelépésre. Vonzotta a szerzetesi élet, másrészt azonban ijesztették az akadályok s hivatásának bizonytalansága.

Édesanyja ellenezte, egypár rosszul sikerült próba ismerősei köréből rettentette, önmaga erejéről, Isten hívásáról sem volt biztos.

Hány ilyen jó lélek vergődik a világban! Őt átsegítette ezeken az imádság s az Istenre való odaadó támaszkodás.

Minden kételye, minden nyugtalansága imádságba olvad. „Ma is csordultig van a szívem hálával és tele van a lelkem fájdalommal. De nagyon jól van ez így, kegyes Uram” – mondja egy helyen. „Ha gondolataimba és szándékaimba belevegyülne a föld salakja, irtsd ki azt Uram örök szeretetednek tüzével.”

Öröm nézni, hogy esztendők lelki küzdelmein át hogyan találja meg ez a tiszta lélek irányát, hivatását, egyensúlyát és boldogságát. Hogy foglalja el a nyugtalanság helyét egyre inkább a reménység és Istenben való megnyugvás.

„Egyszer a Te napod is eljön. Homlokodat megérinti az a jóságos kéz. Aztán meghalhatsz, mert ez a halál élet lesz.”

„Ide helyezted (szolgálódat) e földre, de lelkét kezdettől rabul ejtetted.”

„Hibái még kínozzhatják, de szíve fogva van, más már nem bírja kielégíteni, mint az Isten.”

„Mert eljöttem az én régi életemből, mintegy álomban járva, hogy kedves legyen előttem, amitől eddig irtóztam és elveszítse számomra értékét, amit eddig szerettem.”

„Ami pedig elmúlt, azt leteszem a kereszt lábához, ne nyomja vállamat.”

Végül már azt meri mondani, nem földi, hanem mennyei öröm mámorában: „Lehet ember ilyen boldog, mint én vagyok? Das ist die Süßigkeit Gottes!” Isten édessége.

Valóban átélte ő is, amit a nagy hippói egyházatya mondott ki egy küzdelmes élet tanúságaképpen: „Magadnak teremtettél minket, Uram, és nyugtalan a mi szívünk, amíg csak Tebenned meg nem nyugszik!”

Oh, hányan érzik, hányan élnek az ő nyugtalanságát, s mily kevesen érik el lelki békéjét és boldogságát! Filii hominum, usquequo gravi corde! Emberek fiai, meddig lesztek még nehéz szívvel? Mikor értitek meg lelketek nagy gravitációját? A nagy felfelé való vonzást? Meddig küszködtök ellene, meddig kapaszkodtok bele a földbe?

Tiszta szív, alázatosság, az istenrendelte lelkivezetőkkel szemben való engedelmesség: ezek az eszközök, melyek Misericordiát a magasabb lelki élet útjára rávezették s melyek minden igazán jóakarató lelkét eligazítanak.

Önismeret

Ha az ember lelkileg fejlődni és haladni akar, ha Isten kegyelmével öntudatosan élni akar: önismeretre van szüksége. „Gnóthi seauton” – mondotta Sokrates. Szerinte ez a legnagyobb, amit az ember elérhet.

Az önismeret könyve, tükre a lelkiismeret. Ez az a csodálatos istenajándék, amelyet Kant éppen úgy megcsodált magában, mint a csillagos eget a feje felett. Ez kathexochen emberi tulajdon. Ez a lelkünkbe helyezett mérleg, amelyen tetteink súlyát, jellegét lemérjük.

Ennek a mérlegnek helyességétől, finomságától, érzékenységétől függ erkölcsi életünk alakulása.

Misericordia különösen érzékeny lelkiismerettel rendelkezett. Gondosan, néha talán egy kicsit túlhajtottan is elemezte erkölcsi cselekedeteit. Szigorúan bírálja magát, lelki naplóját is, illetve a naplóírás tényét. Újra meg újra kérdezi: „Hiúság diktálta volna azokat? Megrészegett egy-egy gondolat szépsége és nagy meglepődést váltott ki belőlem, hogy azt leírtam?”

„Nem, Uram, érzések ezek, lelkem vergődésének hű képei.”

Sokszor kéri hozzá Isten segítségét, hogy őszintén, alázatosan tudjon írni: „Leírok mindent, hogy ez az őszinteség is egy próba legyen.”

1927-ben átolvasva naplóját, elégedetlenkedve írja:

„E lapok közül ma a legnagyobb részét kitepném. Nem az, amit megtartani szeretnék, ha csak magamnak is.”

Aki ennyire igyekszik őszinte lenni önmagához, érthető, hogy a legnagyobb őszinteségre törekszik mások felé is. Minden nemesebb lélek érzi, hogy őszinteség nélkül nincs lelki nagyság. Nincs igazi lelki tisztaság. Az őszinteség a lélek legjobb fertőtlenítőszere.

Szinte feljajdul, mikor a hazugság veszedelmét érzi maga körül ólálkodni:

„Nem akarok hamis lenni másokhoz. Ments meg a hazugság hasított nyelvű szellemétől, mely annyira irtózatossá! Igaz akarok lenni és képes arra, hogy meghozzam a nagy áldozatot.”

Hibáit mind ismeri, kutatja, megbírája. Szemrehányást, keserű szemrehányást tesz önmagának, hogy durva és sértő volt édesanyjával szemben, aki pedig ebből semmit sem vett észre. Vádolja magát, hogy nem volt elég részvétellel beteg édesatyja iránt, míg édesanyja ugyancsak élénk színekkel írja le akkori mély fájdalmát. Vádolja magát bizonyos fagyűlöletről, de hozzáteszi: „Tudom, hogy ezt is mint megpróbáltatást küldted rám s meg akarok küzdeni vele.”

Vizsgálja vallásosságát; mikor vallásos érzéseiről beszél, tünődve kérdi magától: „De a vallásos érzés nem csupán kérkedés-e nálam?”

Megvizsgálja mások iránt való részvételt: „Ellágyít a mások szenvedése, de vajon jobb lettem-e ezáltal?”

Még jótékonyosságát és apostolkodását is kemény kézzel megingatja, nem dőlnek-e le, nem állnak-e az önzés talaján: „De vajon nem árultalak-e el, mikor nevedben másokhoz mentem? Nem volt-e hamisság bennem? Nem éltem-e vissza azzal, amit nekem adtál, hogy hatni tudok a mások lelkére? Vajon nem használtam-e azt szórakozásnak és játszai örömelemnek? Vajon nem játék volt-e az egész, amit valaha tettem?”

Úgy látszik, ebben megnyugtatta lelkiismerete, mert hozzáteszi: „Nem, mert könnyeim kísérték s amiért megszenvedtünk, az kissé a miénk és átadhatjuk Neked.”

Gonddal vizsgálja magasabb tökéletességre vonatkozó ambícióit is: „Amit most kívánok, talán gyerekes hiúságból, Te jóra és igazra fordíthatod!”

Gyarlóságait, a világ forgatagában élő ember alig elkerülhető kis fegyelmezetlenségeit keserűen panaszozza Istennek:

„Milyen vagyok, Uram! Nem tudok uralkodni idegeimen, visszafojtani haragomat, kitör rajtam a tehetetlen düh! Milyen szomorú ez szelíd és alázatos szívű Jézusom!”

Szenved, mint minden tisztulni, emelkedni vágyó lélek, szenved a maga tökéletlenségeitől. „Emberi tökéletlenségeink lesújtanak. Szenvedünk alattuk és nem tudunk szabadulni tőlük.”

Érzi ő is a „kettős törvényt”, amelyről egy Szent Pál is panaszkodott, ha más értelemben is.

„Egy cinikus tirannus veszett el bennem – írja egy keserű pillanatában. – Jóság, nemes érzés féken tartja, de nemcsak külső máz ez?”

Így megy ez tovább. Egész naplója szinte állandó lelkiismeretvizsgálás. Aggályos természet, de ennek a szónak nem beteges, hanem finom értelmezésében. Bántják gyarlóságai, botlásai, s aztán bántja, hogy nem hiúságból eredt-e ez a bizalmatlanság is. Mindamellet ezt az önkritikát tudatosan alkalmazza egész múltjára, s könyörtelenül szaggat mindent lelke földjéből, ami nem odavaló. „Ha a régít ki nem szaggatjuk a földből, hogy nőjön akkor az új?”

„Mindennel, ami eddig életemben volt, leszámoltam. Kicsépeltem a kritika, az önbírálat cséplőbotjaival. Ami nemes szem volt, azt elraktam az emlékezés csűrőbe, ami mulandó gaz, azt elégetem buzgalmam tüzeinél.”

Ez az utolsó kifejezés már utal rá, hogy bár erősen önvizsgáló, de egyáltalán nem negatív természetű, kritizáló lélek. Amit kiszaggat, azért teszi, hogy nemesebb plántát ültessen helyébe. Írásaiban állandóan előtérben áll a javulási, tökéletesedési szándék. Naplójában szabállyá teszi, hogy minden alkalommal egy jófeltételt is kell bejegyezni. Az előbb említett önkritikák nincsenek soha a nélkül, hogy a javulás, tökéletesedés kegyelmét ne kérné Istentől.

Hiszen anyagi természetű dolgot szinte sohasem kér. Kérő imádságában mindig csak lelki javak szerepelnek. Legalább, amíg csak önmagáról van szó.

Édesanyja elmondja, hogy egyszer még fiatalabb korában beteg volt, együtt imádkoztak, nem közösen, csak önmagukban. „Mikor elvégeztük az imádságot, ránéztem, arca olyan különös átszellemültnek látszott, hogy akaratlanul is megkérdeztem: Miért imádkoztál? Ugye azért, hogy meggyógyulj? – Nem, én azért imádkoztam, felelte, hogy úgy legyen, ahogy a jó Isten akarja. – Nekem ez fájt, mert én azért imádkoztam, hogy drága leányom meggyógyuljon.”

Istennel szemben megszűnik minden nyugtalansága. Istenben való bizalma megnyugtatja. „Hibáimat, gyarlóságaimat is Neked adom” – imádkozza.

A megbánást, a javulást is igazi keresztény szellemben, a kegyelemtől várja:

„Te kelted fel lelkemben az igazi bűnbánat, a végső áldozatkészség érzelmeit, melyek Téged töltöttek el a keresztfán.”

Általában egyre jobban átérzi, hogy az üdvösség munkájában minden a kegyelem. Hogy senki a maga erejéből, a maga érdeméből üdvösségét el nem éri, hanem csak Isten kegyelméből.

Egyre inkább bevezet lelke a szent passzivitás csendes vizeire, ahol már nem ő akar cselekedni, hanem Istent engedi cselekedni önmagában.

„Ne engeddd, hogy a bölcsesség tana megszédítsen, én mindent a Te szentséges Szívedből merítek.”

Ez a gondolat megnyugtatja gyöngeség, tehetetlenség idején is: „Uram, ha én nem is tehetek semmit, pótolja azt a Te irgalmad.” „Ó Uram, segíts meg engem; a Te vérvő, szegekkel átütött kezeiddel mutasd meg nekem a helyes utat!”

Néha, mint valami boldogító sejtés merül fel lelkében a gondolat, hogy a nagy lelkeknél is gyakran vannak az övéhez hasonló nyugtalanságok:

„Miért találom meg ezt a kínlódást éppen a szép és nagy lelkeknél? Oh talán hasonló lehetnék hozzájuk?”

Alázatossága azonban ment minden jogtalan képzelődéstől:

„Ilyesmit csak a szentek írhatnak, – mondja valamiről – de, oh borzasztó, hogy hol vagyok én azoktól!” Hiszen más is szokott így szerénykedni mások előtt, ő azonban önmagának írt naplójában is így beszél.

Itt már sejti azonban, és elég korán, a ráváró magasabb hivatást és féltéken fohászkodik: „Ó, Megváltóm, ne legyen az én kívánságom túl merész, ha egészen a Tied akarok lenni.”

Sokkal bátrabban ajánlja meg Istennek a szenvedését: „Uram, ha a nagy szenvedők közé akarsz engem sorolni, lehajtom fejemet.”

Egyre lelkesebb szavakat talál az isteni akaratban való felolvadásra. Egy barátnőjének írja: „Tudom, milyen boldogító érzés az, ismerni az Úr útját és azon az ő kezét fogva járni. Akkor akármi ér bennünket, nem fogunk megrettenni, mert Ő velünk van s Ő vezet a földi lét éjszakáján át az Ő napjának fényességébe.”

Nem megkapó az, amikor egy világi hölgy ilyen hangon levelez barátnőjével?

„Nem különös, írja egy másik barátnőjének, egy szerzetesnőnek, hogy Te, a fiatal, életvidám, tetterős leány egyre jobban beleéled magad a kontemplatív életbe, én meg, aki fáztam az aktív élettől, az élet sodrába, a szenvedők betegágya mellé kerülök. De éppen az benne a szép, hogy mindez nem saját akaratunkból jön, hanem a kegyelemből. Én azt hiszem, csak a pünkösöd előtti apostolok lehetnek ijedősek, de ha egyszer eljött az Igazság Lelke, akkor megerősödünk a nagy teljesítésekre.”

Jószándéka, jófeltételei már nem csupán a bűnök kerülésére, nem csupán a közönséges értelemben vett erényes életre vonatkoznak, hanem egyenesen hősi önfelajánlások szenvedésre, másokért való szenvedésre.

„Amit nem akarunk vállalni a ránk háruló szenvedésből, az Krisztusra hull vissza” – mondja mélyértelműleg. A szenvedés, az áldozat egyre inkább kezdi vonzani s egyre gyengédebb szavakat talál a szenvedésre: „Az alabástromedénynek össze kell törnie, hogy az illatszert kiáradjon belőle.”

Végül egy nagy, ünnepélyes önfelajánlásba torkollik áldozati készsége, mikor egy nagy célért, egy nagy népért – mint látni fogjuk – felajánlja életét, szenvedését, agóniáját.

Misericordiától lehet igazi, mélyenjáró lelkiismeretvizsgálást és erős fogadást tanulni.

Nagy remekmű egy emberi lélek, nagy műalkotás egy szép emberi élet. Sok munkát kíván. Misericordia elvégezte azt. Imádkozó, apostolkodó lelke segítsen minket is, hogy mi is elvégezzük a magunkét.

Bűnbánat

Megkíséreltünk beletekinteni Misericordia lelkiismeretébe. Láttuk annak érzékenységét, finomságát. Figyeltük rezgéseit, örökös jóra indításait.

Most menjünk, ha lehet, még mélyebbre, s figyeljük meg e finom, tiszta lélek bűnbánatát. Mert bűnbánatra szüksége van mindenkinek. A legtisztább léleknek is, aki egyszer kinyílt öntudattal bent áll az élet küzdelmei között s hordja magán az eredeti bűn szomorú örökségét. Olyan pedig, aki ezt nem hordta magában, annak eltörlőjén, megváltóján kívül csak Egy járt még e földtekén. „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, mi magunk csaljuk meg magunkat” – mondja Szent János, a tisztalelkű apostol, a szeretett tanítvány.

A mi Misericordiánknak is megvolt őszinte és mély bűnbánata, bár nem voltak – legalább is emberi megítélés szerint nem voltak – súlyos bűnei. Nem is látjuk lelki naplójában a büntudat kínzó mardosásait, – erre igazán nem volt oka – de megtaláljuk egy érzékeny lelkiismeret feljajdulásait, megtaláljuk a bűnbánat lelki fürdője után való epedést, néha szinte elementáris erővel.

Már az első gyónásánál megnyilatkozott ez az érzékenysége s kissé meg is rontotta első áldozásának boldog örömét. Valamely kevéssé tapintatos hitoktató túlságosan elijesztette. Borzasztóan félt, hogy méltatlanul áldozik. Rettegett, hogy valamit ki talál felejteni a gyónásból. „Uram, süketnéma és vak gyermekhez jöttél. Még nem hangzott el a nagy Effeta!”

Intézeti gyónásai, bár akkori vallási életével nincs megelégedve, nagyon szépek lehetnek. „Nem tudom, miket gyónt, de szépen gyónt”, mondotta neki egyszer hitoktatója. Megvolt benne, mint finomabb lelkekben általában, az állandó várakozás, vágyakozás valami nagy lelki felszabadulásra. Valami nagy megváltóvárás, valami nagy reménykedés, hogy Isten egyszer majd belenyúl a lelkébe.

„Valaminek történnie kell, hogy engem a lomha tespedésből megváltson.” – „Egyszer ragyogni kell a napnak, hiszen tavasz van.” – „Valaminek történnie kell, ha csodával határos is.”

„Egy kar felénk nyúl és az Úr megsegít.”

„Belső kívánság támadt bennem egy erős kéz után, mely vezessen, de ezt a kezét szeg lyuggatta át.”

„Megváltóm, adj valami jelt!”

1923 nyarán valami nagy lelki megrendülés érte. Hogy mi, nem mondja. Valami, ami csak az ő érzékeny lelkének lehetett ilyen katasztrófális. Hiszen maga azt írja, hogy nem történt semmi. Egy pár szó, de a lelkét összetörte.

Akkor a Gondviselés Prohászka püspökhöz vezet. Az állította talpra lelkileg. Végtelen hálával és tisztelettel beszél róla. A gyónás utáni konferenciabeszéd, úgy érezte, egészen neki szól.

Ez nem lehetetlen. P. Kipper is beszél egy hasonló esetet, mikor egészen mást beszélt, mint számított. Utólag kitűnt, hogy egy asszony kérte Istent, adjon neki választ a páter beszédében.

Nem lehet meghatottság nélkül olvasni azokat az írásokat, melyekben lelkiatyjáról, a boldogult Kipper páteréről beszél. Az a mérhetetlen tisztelet és nagybecsülés! Az a rajongó szeretet, ahogy róla megemlékeznek! Az a hálaadás Istennek azért, hogy neki ezt a szent lelki vezetőt adta! Az az őszinteség, amellyel lelkét előtte feltárta, az az engedelmisség, amellyel minden szavát követte, bármely szerzetesnőnek becsületére válnék. Az ő szavára kezdett tovább tanulni 1927-ben.

Az ő szavára ment az orvosi pályára. Csodálatos ez a belső lelki találkozás. A páter nem érvelt, nem vitázott. De mint Misericordia rájött, annál többet imádkozott lelkigyermekéiért. Érte is. Ilyen külső dolgokban az első pillanatban nem is egyeztek. „Én, orvos, én inkább szerzetes vagyok, engem a lélek érdekel, nem a cadaver.”

A páter hallgatott. És utána Vilma bement a Zsigmond-kápolnába, leborult az oltár elé és kimondta a nagy Fiat-ot. Sorsa el volt döntve. „Hivatását”, amelyről mindig szent komolysággal beszélt, innen datálta.

Még meghatóbb az a fájdalom, amellyel szeretett és szentnek tekintett lelkiatyját elsiratja. Talán ez volt életének legnagyobb vesztesége. Édesatyját nem siratta úgy meg, mint P. Kippert. Ő maga mondja, mintegy önmagán csodálkozva, hogy a lelki kapcsolatok hogyan válnak néha erősebbé a vérségi kapcsolatoknál. Fájdalma át meg át van szöve a megnyugvásnak, az alázatos beleegyezésnek fohászaival, de évek múlva is alig enyhül.

Egyik barátnőjének írja a páter halála után:

„Az Úrban szeretett kedves jó Nővérem! (Ilyen szépen szokta őt levelében szólítani) ... Az áldott emlékü jó páteréről neked, mint lelki testvéremnek őszintén írok. Kérlek, imádkozz arra a szándékra, hogy az ő emlékét tiszteljék és úgy megismerhessék őt halála után, amilyen ő tényleg volt, szolgáljon ez az Úr nagyobb dicsőségére és a lelkek javára.”

„Úgy írom neked ezeket a sorokat, mintha segítségért kiáltva tárnám ki feléd kezeimet szívem szomorúságában” – írja egy másik bizalmas barátnőjének. Így csak azok tudnak beszélni lelkiatyjáról, akiknek a lelki élet s a lelki vezetés olyan igényük, mint a falat kenyér. Százszor visszasírja a boldog időt, mikor a páternek mindent elmondhatott, mindenre választ kapott, mindenben engedelmességet kapott.

„Tudom, hogy a feloldozás kegyelmét minden pap megadhatja, de én nem bírok élni havi ötperces gyónásokból.”

„Azt szeretném, hogy a tökéletesedés útján Hozzád jussak közelebb, a Te keresztedhez, Uram. Uram, kell hogy ezt elpanaszoljam épp ma, mikor úgy érzem, hogy szentséges Szíved még jobban nyitva áll számunkra, mint máskor.”

Lelki barátnőjével való kibeszélések, könyvek, levelek ezt a lelkivezetőt nem pótolhatják. „Hiányzik a szentség pecsétje. Papnak kell lennie annak, aki előtt egészen megnyitjuk a szívünket. Kell a hallgatás félelmetes parancsa, hogy beszélni tudjunk.”

„Adj egy lelket, Uram, mellém, adj nekem lelkiatyát, hisz szentjeidnek is megtetted ezt. Szent Terézia is, akit a misztika oly magas fokára emeltél, tanácskozott papokkal, megbeszélte lelke ügyeit, utasítást kért. Hogy tudnék én, nyomorult szegény, egyedül eligazodni.”

Ugyancsak megható olvasni azokat az őszinte, mély panaszokat vagy inkább jajkiáltásokat, amikor hosszabb betegsége alatt a szanatóriumban nem juthatott, vagy csak nagy ritkán juthatott szentgyónáshoz és szentáldozáshoz.

„Alapos gyónásra is vágyom, de talán így mutatja meg a jó Isten, hogy mi igazán az ember. Nyomorult féreg, akin nagyon is hamar megszürikül a kegyelem hófehér inge, még ha tehetetlenül, betegen fekszik is.”

1935 június első péntekén – ez volt betegségének első hónapja – ezt írja naplójában:

„Köszönöm, Uram, hogy elvettél tőlem mindent. Nem is emlékszem, ez az első alkalom, hogy szentséges Szíved ünnepén, első-péntekén nem áldozhattam. Nem jöttél hozzám a kenyér színe alatt. Véghetetlen vágy tölti el lelkemet Utánad. Mintha egész lelkem megtelnék könnyel tehetetlen bánatomban. Uram, a szellemi vagy lelki éjszaka ez, melyben most vezetsz? Vagy talán kérdezni sem szabad, csak tűrni és szenvedni ezt az elhagyatottságot, melyben nem érzem vigasztalásaidat, csak tudom, hogy vagy és szeretsz és tervszerűen intézed az én életemet a nélkül, hogy tudnám miért és hogyan?”

Éppen úgy megható öröme, mikor a következő első-pénteken mégis gyónhatott. Barátnőjének írja:

„Hosszú hallgatás után szólok Hozzád ismét, de azt hiszem, ha a lélek szenved, és nehéz napjai vannak, akkor nem tud közlékeny lenni, a hallgatás fátyolába burkolódik. Az Úr hallja úgyis az ő szavát és tud nehézségeiről. Nem a testi betegség miatt volt nehéz, hisz nincsenek fájdalmaim s egész nap feküdni legfeljebb türelempróba, de nem szenvedés. Ami nehéz, az hogy itt soha sincs szentmise és a szentáldozásról is le kell mondanom. Egyetlenegyszer mehettem át Tátrafüredre szentmisére, most első-pénteken pedig áthozták a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Milyen boldogság volt gyónni és áldozhatni! Azóta nagy békesség van a lelkemben s világosan láttam, hogy az Úrnak megvan ezzel a megpróbáltatással a különös szándéka. Talán azokért a lelkekért is szenvednem kell, akik közömbösek, mehetnének a szentségekhez és mégsem mennek. De ha csak egy lélek is közelebb jutna ezáltal az Úrhoz!”

„Nővérke azt írja, hogy nekem kell majd hirdetni, hogy a betegek megkapják az Élő Kenyeret. A szívem vérével szenvedek meg érte.”

Mily nagy készséggel tette volna ezt, ha mint orvos tovább működhetett volna! Milyen igazi katolikus szellemben viselkedett egy vasúti szerencsétlenségénél is, ahol egy haldokló protestánt készített elő a halálra.

A szanatóriumból is hálaadással és megnyugvással távozik: „Lelkem innét is békével távozik. Talán befejezte itteni küldetését, ha szabad hinnem, hogy volt.” De megjegyzi: „Ennek is megvolt a maga tanulsága, de többet így nem megyek.”

Elgondolhatjuk ezek után, hogyan végezte ez a jó lélek szentgyónásait. Amit Prohászkanál végzett gyónásáról és a Kipper páter lelki vezetésével kapcsolatban ír, rávilágítanak ezekre. Kisebb hibái és botlásai fölött érzett mély megbánásai sejtetni engedik, milyen őszinte, mély és természetfölötti lehetett bűnbánata. Mint állandó rúgó dolgozott lelkében örökké a javulási, a tökéletesedési szándék. Pedig a gyónásban éppen ez a legfontosabb s az annyira elengedhetetlen bánatnak ez a legjobb ellenőrzője. Hogy van-e igazi bánatom, azt nem az érzékenyülésből tudom, hanem abból a szilárd elhatározásból, hogy többé nem teszem.

Ne is a múlt bűneinek súlya aggasszon, hanem a jövőre vonatkozó jószándékunk erőssége és őszintesége. Nincs olyan nagy bűn, melyet Isten meg ne bocsátana. De nincs egyetlen bűnös szándék, melyet bocsánatával szentesítene.

Misericordia gyónásai ilyen jövőbetekintő gyónások voltak. Minden lelkiismeretvizsgálata, minden bűnbánata a javulást, a lelki tökéletesedést célozza. „Ha a régít ki nem szakítjuk, – írja egyszer ilyen lelkiismeretvizsgálat után – hogyan jöhessen helyébe az új?”

Igazán megújulva jön el minden szentgyónástól. „Mintha oxigént leheltem volna!” – ujjong egy ilyen bizonyára jól végzett szentgyónás után.

A lelkiatyához való meleg ragaszkodásából is tanulhatunk. Minél finomultabb és minél törekvőbb egy lélek, annál inkább szüksége van egy állandó, megfelelő lelkivezetőre. Nagy kegyelem az, ha valaki az igazit megtalálta. Becsülje is meg. Ez egyike a legszebb és leglelkibb kapcsolatoknak az emberi életben.

De éppen az ő fájdalma és lelki válsága, melyet lelkiatyjának elvesztése okozott, figyelmeztet, hogy nem szabad lelkünket soha egy emberre feltenni, legyen az bár egy szentéletű lelkiatya. Isten nem szorul senkire és Neki senki sem pótolhatatlan. Itt is, mint mindenütt, meg kell nyugodnunk Isten akarátában és hinnünk kell, hogy kegyelme mindent ki tud pótolni.

A bűnbánat szentségét pedig ne tekintsük keresztnek, kínezőszköznek, hanem úgy, mint Misericordia, Isten legértékesebb adományának, megváltásunk kegyelemeszközének. Isten bizonyára találhatott volna más utat-módot lelkünk tisztulására, de édesebbet, emberibbet s egyben istenibbet aligha.

Szenvedés

Az eddigiekből is látható, de lelkületét tekintve szinte magától értetődő, hogy Misericordia sokat szenvedett. „Boldogsággal megédesített szenvedés lesz mindig az útravalód” – írta neki P. Kipper.

Külső ok erre a szenvedésre, legalább betegsége idejéig nemigen volt. Az élet kedvezett neki. Ő maga bevallja. Jó szülők, kedves testvérek, kedves otthon, egészség, értelem, tiszta szív, vallásosság.

Hát mindez nem elég a boldogsághoz?

Ahogy vesszük. Misericordia nem volt sötét lélek. Nem volt örömtelen kedély. Ellenkezőleg annyi ujjongó öröm nyilatkozik meg írásaiban. Eleinte jórészt világias öröm. Később egyre inkább a természetfölöttiből származó. Megnyitja lelkét mind a kettőnek. Szíve bebocsát minden tiszta örömet. Hogy tud örülni a természet szépségeinek! Néha egészen költői lendülettel szól róluk.

Láttuk, hogy volt fogékonysága a szerelem boldogsága iránt. Bár ez több fájdalmat jelentett neki, mint örömet. Túl finom volt hozzá. Erős érzéke volt a művészi szépségek iránt is. És módja is, hogy azokat felkeresse. Volt érzéke a társadalmi élet szép örömei iránt. S volt módja ezt is kielégíteni. Maga felkiált örömeiben: „Az én szép, gazdag életem!”

És akkor mégis szenvedésről beszélünk?

Igen, és ez nem összeférhetetlen. Egy mély szívnek nagyok az örömei és nagyok a szenvedései. Nem kell ehhez szentimentálisnak lenni. Nem kell ehhez semmiféle beteg lelkület. Érzi ezt mindenki, aki érzi a gyötrő ellentétet a lélek alantasabb és magasabb vágyai között. És annak az „alantasabbnak” mégcsak nem is kell bűnösnek lennie. Nem kell ahhoz más, csak lelki mélység és kissé érzékenyebb lelkiismeret. És érzékeny szív a mások szenvedése iránt.

Mindez megvolt Misericordiánkban. És szenvedett. És szenvedett volna akkor is, ha életébe soha nem jön csalódás és szenvedés. Pedig jött.

Az első nagy teherpróba volt a háború kitörése. Félévi, sokat ígérő angliai tartózkodásától fosztotta meg. Három kedves fűtestvére ment egyszerre a harctérre. Akkor ő 16 éves volt. A legérzékenyebb kor. Két év múlva elveszti édesatyját. 1918-ban átszenvedi a nagy nemzeti összeomlást.

Egészen fiatalon éri egy fájdalmas szerelmi csalódás. Igaz, ez még csak egy ébredező, ábrándozó szerelem volt. Sebe nem túl mély. Az ő szenvedései, az igaziak, nem ilyen külső okokból eredtek.

Legfőbb szenvedése valami állandó nemes elégedetlenség önmagával, melyet már az előbbi fejezetekben is megfigyelhettünk.

„Minden este, ha visszagondolok a napomra, szörnyen elégedetlen vagyok vele. Nem úgy tettem mindent, nem úgy viselkedtem, mint kellett volna.”

„Úgy érzem, kettős életem van, vagy talán több is. Amint emberek között vagyok, alkalmazkodom a milióhoz, az ő nyelvükön igyekszem szólni, hozzájuk alkalmazkodni. És ütődöm ezáltal, ezer sebből vérezve jövök ismét magamhoz s találok meg magamat a magányban. Tarthat ez így még sokáig?”

A fa kérge is repedezik, amikor a fa növésben van. De mégis megízlelte a külső szenvedések kelyhét is. Körülbelül egy félévi komoly betegség, szinte közvetlenül a cél előtt. Betegség, – a tüdeje volt megtámadva – mely nagyon is közel hozza a halál gondolatát, amely problematikussá teszi a jövő terveit.

Mennyi reménység hervadása! Mennyi fiatalos tervezgetés összeomlása! Akinek az élet annyit ígért, mint neki. S érezni, hogy minden kihull a kezéből. Nem. E fölötti fájdalma nincs arányban a szerencsétlenséggel. Egy kis fájdalmas, de szelíd rezignációval veszi. Inkább csak azon nyugtalanodik, nem okozta-e bűnös módon önmaga vigyázatlanságával, fegyelmezetlenségével. Mintha a betegség csak erkölcsi és vallási szempontból érdekelné.

„Igen, egyszer mindenkinek betegnek kell lennie”, idézi egy beszélgetésből, melyet a kórház folyosóján hallott.

„Kifogtak a munkából, itt vagyok mint „paciens” a szanatóriumban ... S most nem tudom, mennyiben vagyok én oka mindennek? Büntetés, hogy könnyelműen bántam az egészségemmel s nem féltem eléggé a ragálytól? Vagy megpróbáltatás, amit az Úr rám mért, a nélkül, hogy hibás lennék benne? Végeredményben mindegy, mert úgy kell fogadnom, hogy lelkiileg hasznomra válják, hálásan az Úr kezéből.”

„Tulajdonképpen egy furcsa kis öröm is vegyül az egészbe, mert én más lettem, mint a hétköznapi emberek, most egyrészt kiszorultam az aktív világból, de másrészt körülöttem forog minden, mert én vagyok a beteg.”

„Talán éppen ezért hat rám olyan furcsán, mert orvosnak készülök, mert más szerepet vállaltam a drámában... Különös ez a szerepcsere, ez a megváltozott perspektíva; azt hiszem, sokat fogok belőle tanulni.”

„Azt hiszem, legtöbbet használ, ha az orvos maga is átment hasonló emóciókon, mert jobban tud a betegekkel bánni, ha tudja, hogy ez a rabság milyen nehéz. Mikor minden, ami értékkel bírt, elértéktelenedik, és minden, ami bagatell volt, egyszerre nagy fontosságúvá válik; evés, alvás, beszéd, pihenés, hőmérséklet stb. stb.”

„S milyen a beteg ember lelke! Hogyan beszél ő az Úristennel, szintén másképp, mint az egészséges. Ne felejtsek ezt papok, lelkiatyák. Mikrofonon keresztül erősödik minden érzés, minden gondolat.”

Panasza, ha van, mindig inkább lelki panasz:

„De profundis clamavi ad Te Domine! A betegség mélységéből kiáltok Hozzád, Uram, adj türelmet, adj kitartást, adj bizalmat, mert Nélküled erre sem képes az ember. Oly nyomorult, hogy szenvedését is csak Te tudod értékessé tenni. Te tudod megtenni, hogy bekapcsolódjak a természetfölöttiekbe, hogy valóban keresztényi megadással túrjón. és ne legyen ez a kárba vesztett idő. Ehhez segíts, Uram, adj türelmet, megadást. Bocsásd meg mindazt, amit vétettem betegségem alatt. Itt vagyok szentség nélkül, pap nélkül, irgalmadnak kiszolgáltatva, in terra in via et in aqua.”

Betegségét a legnagyobb gonddal igyekszik megszentelni és felhasználni. „Engedd, Uram, hogy betegségem idejét úgy töltssem, hogy a Te dicsőségedet szolgálja, és lelkem javára váljon.”

„Panaszra ne nyíljon ajkam, de még belsőleg, Te előtted sem.”

„Engedd, hogy most ezt a szent időt, mert annak tekintem betegségem napjait, ezt a körülbelül négy hónapot, úgy töltssem, mint Te Uram, a negyven napot a pusztában, telítődjek lelkem kegyelemmel, hogy azután adhassak másoknak is.”

Csak azt kérte Istentől, hogy a Szentségtől ne legyen megfosztva, s éppen ezt vesztette el. Láttuk, mennyit szenvedett e miatt. Minden ünnepnapot végigsír e miatt. Ez az egyetlen, amit nem tud panasz nélkül elviselni, bár erre is megható őszinteséggel törekszik.

„Lépésről-lépésre veszel el tőlem mindent, másik keziddel pedig adsz és gondoskods rólam.”

Mélyen megalázódik, mikor betegségében tanúsított gyengeségére visszatekint: „Mint hős akartam bírn minden s nyomorult kis féreg lettem, ki csak könnyhullatásban volt hős, mert azt bőven cselekedte.”

Ugyancsak a szentség nélkülözése miatti fájdalom tör ki belőle abban az önszemrehányásban, mellyel ezt a nyugtalanságát panaszolja: „Milyen kishitű, rakoncátlan gyerekek vagyunk ilyenkor, szinte nem is akarjuk, hogy másképp legyen, és egyszer kitombolhassuk magunkat a fájdalomban.”

Betegsége sem köti le annyira, hogy ne gondoljon ápolóira. Imádkozik értük: „Uram, jutalmaz meg mindenkit, aki az irgalmasság cselekedeteit gyakorolta velem szemben betegségem alatt.” Bizony nem mindig jut eszünkbe.

Nemcsak türelmesen tud szenvedni, hanem boldogsággal és hálával: „Uram, add nekem a szenvedést és az erőt hozzá!” – imádkozik. „Köszönöm, Uram, hogy kiterítetted lelkemet a szenvedésnek. Most már egész felületével képes azt elfogadni.”

„A betegség arra vezetett, hogy még sokkal jobban szeretem az Istent.”

És nemcsak Istent, hanem magát a szenvedést is. Nem ugyan önmagáért, hanem mert megtanulta a szenvedés nagy lélektisztító, léleknevelő erejét.

„Élni sem tudnék már szenvedés nélkül.”

„Oly jó élni és szenvedni!”

„Oly gazdag az élet és oly szép a szenvedés.”

„Nálam sohasem lesz dac, – mióta igazán megtanultam szenvedni... Én hagyom, hogy hulljon rám minden, amint és ameddig az Úr akarja!”

Oh, ha mindig így tudnánk beszélni szenvedéseinkben! Mert „egyszer, – vagy talán többször is – mindenki beteg lesz”, ő értett ahhoz, hogy szenvedéseit áldozattá tegye. Nagyon

valószínű, hogy szenvedése, de különösen kínos halála a szó szoros értelmében áldozat volt. Elfogadása annak a nagylelkű felajánlásnak, mellyel berlini éveiben felkínálta Istennek szenvedését és halálát a némettség megtéréseért. Mert halála igazán kínos volt. Egyszer kibuggyant belőle a fájdalmas panasz: „Ember többet már nem szenvedhet.”

Azt hiszem, ez is, mint a legtöbb szenvedése a részvevő szeretet szenvedése volt.

„Én ízleltem a kereszt édességét, a mások szenvedése rám rakódik. Hordanom kell azt s néha csupa seb tőle a lelkem. Ez nem panaszkodás! Te tudod, micsoda titokzatos boldogság az, hordozni az Ő keresztjének egy részét.” Írja egy müncheni barátnőjének.

„Ez az az öröm, melyet csak fájdalom árán lehet megszerezni. Én a „kereszt dalának” szoktam ezt nevezni. Nem jajgatás ez, hanem örömeink, amelyenre Asszisi Szent Ferenc tanított bennünket.”

„Uram, ha a nagy szenvedők sorába akarsz emelni, hálásan hajtom le fejemet: Fiat” – írta naplójába két héttel halála előtt.

Egy hosszabb imádságát pedig, melyben magát az isteni Igazságnak, Szentségnek és Szeretetnek áldozatul felajánlja, ezekkel a komoly és magasztos szavakkal fejezi be:

„Uram, mostantól kezdve minden keresztet, szenvedést és megpróbáltatást, amelyet gondviselésed számomra kijelöl és küld, – jelnek tekintem, mely azt bizonyítja, hogy alázatos felajánlásomat elfogadtad. Amen.”

Jótekonyság

Az Úr Jézus szerint a főparancs: a szeretet parancsa. A keresztény jellemnek is ez a főpróbája. Legfőbb és mindenekfelett való az istenszeretet. De annak lépcsője az emberszeretet. Ha valaki nem szereti az embert, akit lát, hogyan szerethetné az Istent, akit nem lát? – kérdezi nagy lélektani éleslátással az apostol.

Nézzük Misericordiát erről az oldalról is. Ez a parancs korán ébredt benne, erős volt benne, különösen a könyörülő szeretet. Már két éves korában megsajnálja a galambokat, mert „piros a lábuk. Bizonyosan nagyon fáznak szegények”.

Később e téren is megvan benne a szigorú önkritika. Nagyon vizsgálja magát ebből a szempontból. Sok szemrehányást tesz magának önző érzések miatt. „Mennyi elpocsékolt idő – mondja visszatekintve ifjú éveire. Olyan messze volt tőlem a mások nyomora, szenvedése. Én, és mindig csak én.”

No, mások szerencsére nem egészen így tapasztalták, mint látni fogjuk. De önmagának ő a legszigorúbb kritikusa.

„Nagyon el voltam foglalva magammal. Érzéseim, bánatom volt nekem a legfőbb.”

Még ahol önmaga előtt le nem tagadhatja is részvétét, ott is bizonyos önelégedetlenséggel kérdezi: „Ellágyít a mások szenvedése, de vajon jobb lettem-e ezáltal?”

Hát nézzük egy kissé mások szemével. Édesanyja ezt látta fővonásának: „Jellemző volt ez már ránézve, mert egész életében mindig nagy részvéttel volt a szenvedés iránt. Sajnálta a szegényt, sajnálta a gazdagot, ez az érzése indította arra, hogy a nehéz, szenvedésteli orvosi pályát választotta. Mikor eziránt kérdeztem, hogy miért éppen ezt a legnehezebb életcélt választotta, mikor a bölcsészeti szakma sokkal könnyebb lett volna számára, azt válaszolta: „Így tudok legtöbb jót tenni.” Csupán azért szeretett volna gazdagabb lenni, hogy sok emberen segíthetett volna. Nagyon szomorú volt, ha látta a nyomorúságot és nem tudott kellőképpen segíteni. Kitétte magát annak, hogy egy-egy ruháját odaadta a szegénynek, s aztán neki hiányzott. Egyszer egy szegényházban lakó öregasszonynak adott oda egy elég jó kabátot. Nagy megnyugvására szolgált, hogy mint utólag megtudta, az öregasszony az ő kabátjában halt meg. Mindig azt akarta, hogy étkezésünket illetőleg is nagyon spóroljak, hogy több pénz maradjon jótekonyságra.”

Munkát vállalt a Gyermekvédő Ligában. Több éven át mint önkéntes védőnő működött. Akik keze alatt voltak, „pár hét alatt mások lettek, mint a többi barakkokban” – írja egy barátnője.

Farkasgyepűn egy ragályos beteg kisleányt jóideig elkülönítve ápolt. Erről a másnak annyira kellemetlen epizódról egész lelkesüléssel ír barátnőjének, „nővérkéjének”.

„Olyan öröm van ma a lelkemben, hogy rögtön felelek neked ... Egy segélykiáltás volt akkor (előző levele) az egész, el kellett mesélnem, hogy nagyon egyedül vagyok. Most volt misém vasárnap; igaz, hogy nem áldozhattam, mert olyan szigorú a tisztiorvos, hogy csak messziről volt szabad ott lennem, de nagyon szép volt. Majd bővebben beszélek róla. Az elzárással kapcsolatban nem bírtam Veled megértetni, hogy miért mondtam, hogy jó, hogy engem ért; ez nem valami lemondó, tűnő gesztus volt, hanem inkább egy ajándék érzése. Ha már így kellett lenni, hogy a gyermekek is így sínylődjének miatta, talán mégis tudtam egy parányit nekik adni és nem voltunk szomorúak. Nekem az első két hétben sok nehéz óráim volt, de azáltal, hogy külsőleg nehezebb lett, belülről könnyebbé vált. Nem éreztem semmit, csak amit írtam Neked, tapostam a homokot, nem kértem vigasztalást és jött ez. Előre unom a sajnálkozást, az elismerést a többiek részéről. Ha tudnák, hogy nekünk mindent másképp szabad vennünk.”

Ugyancsak nagy örömet okozott neki, hogy kísérhette azokat a vonatokat, amelyek magyar gyermekeket vittek üdülésre Svájcba, Belgiumba, Hollandiába. Itt látta először közelről a városi nyomort. Édesanyja írja: „Ez a foglalkozás csak örömet szerzett neki, semmi fáradtság nem volt neki sok, amit a gyermekekért tehetett. Mindig fájt érte a szívem, ha a gyermekek nagy poggyászát cipelte az elutazásnál és érkezésnél. De inkább ő cipelte, világért sem engedte, hogy egyik gyerek is megerőltesse magát. Egy időben Hollandiában a magyar követséget a legöregebb fiam vezette, mint Chargé d'affaires, akkor mi is több időt töltöttünk Hágában. A leányom mindig a gyerek-vonattal jött ki és akkor már úgy volt rendezve, hogy az ő szakaszában lévő kisleányok Hágába kerültek. Ezeket ő azután meglátogatta. A kisleányok is gyakran jöttek a követségre. Ha az utcán találkoztak vele, örömmel szaladtak hozzá, megölelték, megcsókolták.”

Egy ilyen alkalommal szintén egy súlyos beteg kisleány hazahozására és útközbeni ápolására vállalkozott. Mikor itthon édesanyja aggodalmaskodott, hogy milyen fáradt lehet, azt felelte: „Ha az ember jót tehet, az nem fárasztó.”

Orsenigo nuncius ajánlására Olaszországban is járt többedmagával, az ottani karitatív intézményeket tanulmányozva. Mint egyetlen olaszul tudó, ő volt a társaság tolmácsa.

Édesanyja és mások is nagyon sok kedves és jellemző adatot mondtak el jószívűségéről. Ő, aki maga nem érezte a szegénységet, mindig nagyon átérezte a szegények ügyét-baját.

Édesanyja írja: „Mikor öreg házmesterünk meghalt, éppen átutazóban volt Budapesten, hogy egy fürdőhelyre utazzék. Szobáját letelefonálta és elhalasztotta utazását. Maga mellé vette autójába a házmester-leányt, hogy a temetésre vonatkozó ügyeket elintézzék. Amennyi pénz tőlünk telt, hozzájárult a költségekhez. Másnap, mikor elutazott, az egyik házmester-leány kikísérte az állomásra. Mikor már fenn volt a vonaton, még eszébe jutott és leszólt: Emi, van neked és nővéreidnek fekete kalapotok? – Nekem és a többieknek van, csak Margitnak nincs. – Drága Vilmám rögtön kinyitotta a kalapskatulyáját és kivett belőle egy új fekete kalapot és odaadta. Pedig hát sohasem volt túl sok ruhája, mindig csak a legszükségesebb, de azért abból is mindig tudott elajándékozni a rászorulóknak.”

„Ugyanennek a házmesternek felesége sokáig beteg volt, cukorbetegségben szenvedett és megvakult. Vilma szemorvosokhoz járt vele. Mikor megtudta, hogy egy operáció segíthet rajta, nem szűnt meg őt vigasztalni; megígérte neki, hogy ott lesz az operációnál, a kezét fogja majd. Sajnos, mire operációra került a sor, leányom már nem élt. A műtétnél a házmesternénk szemét érzéstelenítették, de egy mélyebbre hatolt vágásnál mégis nagy fájdalmat érzett és felkiáltott: „Jaj, Vilma kisasszony!” Annyira beidegződött nála, hogy

leányom segíthet rajta, hogy még halála után is őt hívta. Az operáció jól sikerült. Utána a szemorvos megkérdezte a házmester-leánytól, ki az a Vilma kisasszony, akit az édesanyja segítségül hívott.”

„Nem voltak talán nagy dolgok, amiket tett, – írja tovább édesanyja – de ahogyan tette, az volt a rendkívüli: az a melegség, amely minden szavából, mozdulatából áradt. Hogy azt a szegény öreg varrónőt, aki már munkaképtelen volt, nyárára könyörületből magunkhoz vettük falura, mily szeretettel ápolta, mikor epegörcei voltak, egész éjszaka ott ült mellette s meleg borogatásokat rakott rá.”

„Vilma Berlinben egy zárdában lakott, onnét járt az egyetemre. Ezidőben egy budapesti fiatal leány kiment Berlinbe, hogy szép hangját tovább képezze, s hogy talán szerződést is szerezhessen odakint. Itthon már elvégezte a zeneakadémiát. Kevés pénz állt rendelkezésére s nem tudott sehogy sem lakást találni. Vilmám megosztotta vele egyetlen szobáját s fáradhatatlanul járkált érdekeiben. Kivitte, hogy az operában próbát énekelhetett. Mikor egy koncerten énekelt, egyetlen estélyi ruháját kölcsön adta neki. Ezt a fiatal leányt azelőtt nem is ismertük, csupán ügyvédünk ajánlására vette pártfogásába Vilma.”

A legnagyobb gyöngédséggel azok iránt viseltetett, akik erre a legjobban rászorultak: a betegek iránt. Kis falujának betegei már akkor orvosukat látták benne, mikor neki magának még eszébe sem jutott, hogy orvos legyen.

Egy alkalommal falunkból beutazott a városba s mikor a vonatból kiszállt, a peronon látott állni egy falubeli szegény özvegy suszternét, aki ölében tartotta 10–11 éves leányát. Vilma kérdésére elmondta az asszony, hogy kislányának merevgörce van s az orvos tanácsára Pestre hozta egy kórházba. Szegény asszony elpanaszolta, hogy sehol sem vették fel hely hiányában. Leányom rögtön autóba ült vele és a klinikára vitte, nem törődve azzal, hogy a baj ragályos. A klinikán különszobába vitette. Kérésére a professzor megvizsgálta, s az esetet súlyosnak találta, de nem reménytelennek. A kisleány meggyógyult, ma viruló, egészséges, szép leány, aki édesanyjával együtt azok közé a kevesek közé tartozik, akik tudják, mi a hála. Mindig a legnagyobb szeretettel, hálával emlékeznek meg Vilmáról, aki a kisleány életét mentette meg. Mikor csak lehetséges, fehér virágot visznek a sírjára.

Persze, mikor híre ment, hogy mennyire segít a szegényeken, egyik a másiknak ajánlotta. „Mikor még nem is volt kész orvos, oly bizalommal voltak hozzá, mindig azt akarták, ő mondjon véleményt. Fültnúja voltam, amint egy szegény asszony mindenáron leányom véleményét akarta tudni kisgyermekét illetőleg a szemészeti klinikán. Persze leányom nem mondhatott véleményt. A kórházban, mikor már diplomás orvos volt, a betegek mindig azt akarták, hogy ő adja az injekciót, mert ő mindig oly kíméletesen adta.”

Mikor a klinikán dolgozott, a professzorok is kiismerték, s operáció előtt őt küldték, hogy a beteget előkészítse. A betegekhez való vonzódása készítette elő orvosi hivatását, mielőtt egyáltalán arra gondolt volna.

„Már régen a lelkek orvosa volt, mielőtt a test orvosa lett”, írja róla egy igen vallásos grófnő. Orvosi hivatásáról való nemes felfogásának megható kifejezése ez a kis naplórészlet: (Egy vasúti szerencsétlenség után.)

„Lehetetlen, Uram, mikor leírom a mai nap dátumát, hogy hálatelt szívvel ne forduljak Feléd, ki engem kilenc évvel ezelőtt a halálos veszedelemben megóvni kegyeskedtél. A vasúti összeütközés emléke még most is élénken él emlékezetemben. Első-péntek estéje volt, én éppen befejeztem a rózsafüzért és nyugovóra tértem, oly szépen megbékélve a világgal és Veled, én Uram! S ekkor ébresztett fel az a nagy megrázkódtatás, akkor értettem meg, hogy egy hajszálon függött az életem. És Te csodálatosan kiszabadítottál a halál torkából, én Istenem. Visszaadtad az életemet, de nem magamnak, hanem másoknak, hogy Téged szolgáljalak, Téged szeresselek az emberekben.

Csodálatos módon új élet kezdődött számomra. Pár hónap múlva megtudtam, hogy tanulni fogok, hogy orvos leszek, és már ott, akkor, a messze idegenben egy haldokló mellé

állítottál, hogy másvallású létére én legyek ott mellette, mintegy az Egyház nevében... Elimádkoztam érette a haldoklók imáit, fülébe mondtam a tökéletes bánatot és megsókolttam vele a haldoklók búcsújával ellátott keresztet.

Vajon az lesz-e az én szerepem egy életen át, hogy a haldoklók mellett álljak? Uram, engedd, hogy a Te kegyelmedből minél több lelket menthessek meg! Engedd látnom az én titokzatos hivatásomat. Engedj a betegek mellett lennem. A Te kegyelmedből végtelenül szeretem őket. Akkor érzem, hogy eláraszt kegyelmed gazdagsága, ha mellettük vagyok. Eszköz, kis szürke közvetítő akarok lenni, de engedd, Uram, hogy egész szívvel. Kis dolgokat csinálni nagy lélekkel, mint Lisieuxi Szent Teréz.”

Mikor elhatározza, hogy orvos lesz, kéri levélben lelki „nővérkéjétől”, hogy imádkozzék érte:

„Az én hivatásom nagyon nehéz és vérző szívvel lépek erre az útra, de ha bírom, egész életemet, erőmet és képességeimet az Úr szolgálatára szentelem. Felemelő belső örömmel teszem. Orvos leszek. Azt hiszem, ez meglep Téged is, mikor úgy vágyom a szerzetesi életre. De lelkileg itt is az lehetek és leszek is az Úr kegyelmével, csak emberi természetem reszket attól a sok nehézségtől, mely utamba kerül. Most azt hiszem, világos előtted, amit a «nehézségek»-ről, az «irgalmas szeretet»-ről és a «vakon követés»-ről mondtam. Nem is írok róla többet. Nagyon imádkozzál érettem, mert tisztán csak az Úr kegyelme adja nekem az erőt hozzá. Látod, minket együtt a klinikára vezetett utunk, ahol sokszor megfordultam a télen, a tanulást is otthagytam, mert betegeket kellett behoznom. Így sok-sok órát töltöttem kórházban, nem is sejtve, hogy ez lesz az én hivatásom.”

Még 1914-ben, mikor valahol Ausztriában szegény kisgyermekeket látott egy apáca körül, feltámadt benne a nemes részvét, melyet később életprogramjává tett:

„Tudom, hogy a mások fájdalma kell, hogy az én fájdalmam is legyen, és a mások szenvedése az én szenvedésem is.”

Ebben látja ő Jézus keresztjének hordozását. Annak a nagy keresztnek hordozásában, mely az egész emberiségre nehezül. Nem csoda, ha a hallott beszédekből is az ragadja meg legjobban, ami az irgalmasságról, szeretetről szól. Prohászka egyik beszédéből idéz egy szép hasonlatot, melyet könnyen vonatkoztathatnánk őrá. „A lelkét valami kis növényhez hasonlítja (a nevét elfelejtettem), mely az Alpeseekben virágzik és mikor kibújik a földből, meleget fejleszt maga körül, hogy a havat megolvassza. Ilyennek kell a léleknek is lennie: terjeszteni maga körül a szeretet melegét, az élet fagyos, havas világában a sok közöny és rosszakarat közepette.”

Hiányos képet alkotnánk jótékonyágáról, ha csupán testi és anyagi természetű jótékonyágairól beszélünk. Aki annyira lelki természetű és annyira értékeli a lelkét, mint ő, annak jótéteményei is elsősorban a lélekre irányulnak. Ezekről azonban inkább a következő fejezetben beszélek, ahol az ő apostolkodásáról lesz szó.

Másrészt azonban, aki annyira hívő és imádságos lélek, mint ő, az tudja, hogy nemcsak pénzzel, nemcsak anyagi adománnyal lehet jót tenni, hanem imádsággal, jótanáccsal, jópéldával is. Ki tudja, mennyi jót tehet és mennyi embernek használhat egy ilyen drága léleknek az imádsága! És milyen bőven bánt ő ezzel az isteni adománnyal! Nem került el figyelmét semmi testi-lelki szükség, semmi nyomorúság, ahol imájával segíthetett.

Egy olyan jeles és érdemes lelkivezető, mint P. Kipper, nagyon komolyan és átérzetten kéri imáit: „Segíts, édes gyermekem miseimáddal. Talán a gyermek kedvéért megadja az Úr az atyának.”

Ez a kiváló lelkiatya, aki úgy ismerte Vilmát, mint talán senki más a földön, szinte jövődőlésszerű szavakban írja hozzá: „Édes leányom, az Úr eszköze leszel sokak vigasztalására.”

Hogy milyen bizalomra hangoló lehetett ennek a jó leánynak egyénisége, mi sem mutatja jobban, mint hogy ez az öreg, tapasztalt szerzetes nehéz helyzetében neki panaszkodik

levelében. Bizalmasan elmond neki dolgokat, melyeket, mint írja „Istenen és előljáróin kívül senki sem tud”.

Nagyon is érezte, tartotta, vallotta, amire ez a jeles lelkivezető is figyelmezteti: „Ne felejtsd el, Vilma, az Úr semmit sem ad csak úgy exkluzív magunknak. Akarja, hogy kiáradjon belőlünk.” Hogy belőle valóban kiáradt az Istentől nyert kegyelem, ugyancsak P. Kipper tanúsítja: „Látod, kiárad valahogy belőled is az Úr szelleme, illata.”

Megérzi, meglátja rajta a gyakorlott lelkipásztori szem az Úr választottját:

„Úgy érzem, az Úr akarja, hogy sokkal többet törődjem veled, mint számtalan mással, akiket egyébként utamba vezetett. Érzem, hogy az Úr gyermeke vagy s kívánja, hogy több szeretettel is álljak segítségedre, mint másokkal szemben.”

Lelkiatyja és lelki gyermeke között való levelezésük is a szorosabban vett lelki problémákon kívül többnyire karitatív tervekkel és megbeszélésekkel foglalkozik. Elmondják egymásnak ily irányú munkáikat. Kérik egymás közbenjárását ennek vagy annak a szorongatott léleknek az érdekében.

Ne felejtjük, hogy Vilmánknak tulajdonképpen saját vagyona nem volt. Ami jót tett, legalább az anyagi természetűeket, mindig úgy kellett megtennie, hogy arra másokat nyert meg. Ami sokkal nehezebb.

Milyen szép is az, hogy ilyen jótékony angyalok járnak a világon! Milyen szép volna, ha sokan volnának! Mennyivel kevesebb fájdalom maradna! Hogy megszépülne a világ a nyomukban!

Egy mélyen vallásos lelkületű magyar grófné idézi Vilma halála után ennek édesanyjához írt levelében a következő kis verset, melynek, mint mondja, minden sorában Vilmára ismert.

„Akit fáradtság, csüggedés le nem vert,
Mindig felugrott, mint a kisgyerek.
Ki nem hallgat, csak szíve mély szavára
S reménytelenség, messzeség dacára
Csak küzd és bízik és szeret.
Kit minden ember megfog és marasztal,
Mert keze, hangja, szeme is vigasztal,
Boldog, kihez ruhája ér,
Ki mindenkinek testvére és barátja.”

Apostolkodás

Ha egy papnál, egy szerzetesnél első mindig a lélek, az természetes. Annál nagyobb érdem egy orvosnál, aki megszokta, hogy mindig a testtel bánják, s mindent testi szempontból tekintsen.

Misericordiánál nem így volt. Ő mindent lelki szempontból nézett: jótékonytságot, hivatást, barátságot, mindent.

Láttuk, mennyire igyekezett jót tenni testi szenvedőkkel, de nem kevesebb jót tett a lelki betegekkel. Sőt a testi betegekben is elsősorban mindig a lelket látta. Vallotta: Az orvosnak éppoly kíméletesnek kell lennie a beteg lelkével szemben, mint a teste iránt. Ő az orvosi meg a papi munkát nagyon közeli vonatkozásúnak látta.

„...ismét nagyon be leszek fogva ... Oly szürke és hétköznapi lesz ismét az életem és látod, épp ezt szeretem benne; kis hangyának lenni, semmi rendkívüli nem törekedni, szedni, gyűjteni, hogy aztán szabadjon másoknak adni; s akkor kezdődik majd csak az igazi gazdagságom, mert különben hiúság, minden csak hiúság. Most szabad tanulnom, amennyit akarok és kezdek rájönni, hogy nem vagyok «intellektüel», nekem nem okvetlen szükséglet

az egész, csak közvetve; bámulom és csodálom az emberi ész heroikus küzdelmét, és hogy mennyire iparkodik mindent megmagyarázni. Engem azonban csak ott kezd érdekelni, ahol a megmagyarázhatatlan kezdődik, és ez mindennapos ott, ahol emberről van szó. Mert nem állat, nem gép, nem kémiai vegyület, nem elektromos gép, aminek egymásután beállítva kapjuk, hanem egy isteni gondolat megvalósítása. E miatt van minden többi létező a földön, és örök, megoldhatatlan probléma marad a homo sapiens a tudós számára. S az orvos, akinek szíve van, megkapja a rejtély kulcsát a szeretetben és annak szabad segítésében.”

Társalgása a legszebb apostoli munka volt, természetes modorban, minden erőltettség nélkül. Ilyen lehetett, mert minden szava belülről jött. Meggyőződésből.

Jellemző kedves kifejezése, ha valakit Isten szeretetének, magasabb erkölcsi törekvéseknek megnyerhetett, ezt úgy mondta, hogy Isten megint „adott neki egy lelket”.

Láttuk, milyen hatással volt iskolatársaira, később egyetemi éveiben kollégáira, esetleges utazásokon útitársaira. Ő volt a lelki központ. Ő volt a világi lelkivezető sok vergődő, irányt kereső lélek számára. S ez így ment még betegségében is. A betegágyon is tudott apostolkodni. Egy kis levélrészlet is mutatja:

„... Ha látszólag egyhangú is az élet, azért itt is különböző emberek, lelkek jönnek hozzám, törődöm az ő bajukkal belsőleg, az ő kínjaik, diszharmóniáik az enyémeik is. Nem tudok itt sem kikapcsolódni, de nem is lehet és nem is szabad... Nem összecsomózott gombolyagnak kell lennünk, hanem szépen, egyenletesen kifeszített halónak, hogy emberekre halászhasunk...”

Lelki pártfogoltjai között vannak néha protestánsok is, mint egy angol növendék, aki katolikussá lett hatása alatt; vagy az a másik, akit halála tett katolikussá. Vagy egy protestáns rokona, akit legalább is sokkal közelebb hozott a katolicizmushoz. Jósága, figyelme, gyöngédsége volt ilyenkor löfegyvere.

Viszont egy testi-lelki barátnője elmondja, hogy milyen szigorúan és őszintén figyelmeztette őt rejtett hiúságaira.

Nevelői, illetve zárdafőnöknői, akiknél lakott, felismerték ily irányú készségét és tehetségét s nem ritkán felhasználták nehezebb természetű növendékeik jó útra terelésére.

„Vilmának különös istenadta tehetsége volt arra, hogy a tanácsstalanság vagy hirtelen elhatározás pillanataiban mindig megtalálja azt a szót, amellyel az illetőt talpra állítani vagy megerősíteni lehetett. Ilyenkor nagy szuggesztív erővel tudott inteni és rábeszélni, ami éppen azért tett mély benyomást, mert különben mindig a legnagyobb szelídség és jóság áradt belőle.” (Karla Martens müncheni egyetemi hallgatónő leveléből.)

Mennyire vigyázott, hogy szomorúsága, lehangoltsága másokat ne terheljen, hogy mindig csak lelke derűjét és vidámságát fordítsa mások felé!

„Egyszer azt mondta nekem, hogy gyakorta nagy szomorúság és lehangoltság fogja el s már mint gyermek sokat szenvedett e miatt. Lehetett is látni rajta, hogy sok lelki szenvedésen ment át, bár sohasem beszélt ezekről. De akkor egyszer említette, hogy ilyenkor különösen igyekezett környezetéhez vidám és jókedvű lenni, nehogy őket is megszorítsa. És valóban én sohasem láttam őt szomorúnak vagy csak hallgatagnak is az emberek között, bármily gondok vagy fájdalmak voltak is benne.” (Karla Martens leveléből.)

Láttuk már, hogy ez az apostoli lelkület milyen eredményesen nyilatkozott meg éppen a gyermekek között, akiket mint önkéntes védőnő gondjaiba vett. Ez a kis levélrészlet mutatja, milyen komolyan vette és milyen lelkiismeretesen teljesítette ezt a feladatát:

„Most második hete, hogy itt vagyok a Gyermekvédő Liga üdülőtelepén. Egy hónapig 25 kisleány testi-lelki jóléte énreám van bízva s különösen az utóbbi súlyos és felelősségteljes voltán tudatában vagyok, és nagyon kérlek, segíts nekem imádkozni, hogy ezen gyermeklelkeknek az Úr kegyelméből mindent megadhassak, hogy az itt tartózkodás valóban hasznukra váljék és vigyenek is valamit magukkal. Oly kedvesen imádkoznak! A másnapi evangéliumot felolvasom nekik minden este. Vasárnap, hála a jó Istennek, gyónhatnak és

áldozhatnak, ha nem is mind egyszerre. Szóval szép, áldásos munkánk van, és az Úr az Ő legtökéletlenebb eszközeit is felhasználja a lelkek javára, csak a jámbor szándék legyen meg bennük.”

Külön lehetne beszélni leveleinek tiszta, nemes és apostoli szelleméről. Ebből már nem egy ízelítőt kaptunk. Milyen szép volna, ha levelezésünk mindig ilyen lelki, mindig ilyen vallásos lenne!

„Látod, milyen szép, hogy én most Neked minderről írhatok. Még két és fél év előtt hallgattunk a lelki életnek ezekről a mélységeiről, pedig akkor is tele volt a lelkünk vággyal utána. Most az Úr sokkal közelebb vont bennünket magához. Mindent Érte, Vele és Általa!”

Milyen tiszták, milyen bensőségesek voltak azok a barátságok is, melyeket intézetekben, utazásokon, vallásos egyesületekben szőtt s melyek rendszerint haláláig kísérték s melyeknek szereplői ma is a legnagyobb szeretet hangján emlékeznek róla.

Milyen kedves, mikor hosszú idő után egy régi iskolatársnőjével találkozik véletlenül a villamoson. Első szava volt: „Tudtam, hogy a jó Isten összehoz még bennünket!”

Ő maga azzal sem érte be, hogy ezek a barátságok holtig tartsanak. Úgy akarta, hogy az örökkévalóságba is kísérik. Neki nem volt közömbös, hogy mi lesz szeretteinek sorsa az örökkévalóságban. Ő ott is együtt akar lenni barátaival.

„A jó Isten akaratából találkoztunk ... Oh, bár így legyen az örökkévalóságban is mindazokkal, akiket szeretek.”

Érzi és hirdeti, hogy az istenszeretet a legigazibb kötelék, az egyetlen, amelyben igazi barátságok szövődnek:

„Nagy ajándék ez, hogy Krisztusban nővérek lehetünk, önkéntelenül keressük a rokonlelkeket és milyen vidáman dobban meg a szív, ha érzi, hogy az istenszeretet eleven és bensőséges valakiben. Ez az egyetlen kötelék, mely valóban összeköt.”

Csoda-e, ha ilyen apostoli lelkület tud igazán lelkesülni a nagy egységért, a nagy családért, az Egyházért.

Ez a rajongó szeretet a legszebben nyilatkozik római emlékeiben. Szentgyónással indult a római útra. Akkor talált rá véletlenül (?) kedves lelkiatyjára, Kipper atyára, aki 9 éven át oly hűségesen vezette, s akinek ő olyan hűségesen engedelmeskedett.

„Aztán jött Róma. Felmerült a Campagnából Szent Péter kupolája s vele feltűnt előttem az Egyház. Az volt az érzésem, hazamegyünk a Szentatyához, ahol mindnyájan otthon vagyunk. Közös szentmise a Szent Péter-templomban. A hatalmas kupola, mint egy nagy abroncs övezett bennünket körül: Ut omnes unum sint.”

„Valahogy lelki életem kezdetén áll ez a római út. Ebben is érzem, Uram, programszerűségét életemnek. Talán először éltem úgy igazán egész lélekkel.”

Egy barátnőjének ezeket írja:

„Nekem az ottani tartózkodás olyan volt, mint az első állomás az én új életutamon. Olyan igazán hazataláltam, s valami fogalmat kaptam a nagy erőről, mely az Egyházban rejlik. Ez a vízözöni bárka, az Újszövetség szekrénye, a mi Anyánk, aki táplál és a veszélyekben fedez.”

„Ma egy csodaszép prédikációt hallgattam a két apostol-fejedelemtől. Péter, a lanya keresztény, aki mindent ígér, és azután elárulja az Urat. Pál, az Egyház ellensége. Mennyi követőjük van! És a kegyelem által apostolokká lettek és életüket adták az igazságért. Milyen kimeríthetetlen téma ránk és életünkre alkalmazva ma, amikor arról van szó, hogy mindenkinek egészen helyt kell állnia a meggyőzéséért.”

Ami kegyelmet mások útján kapott, igyekszik mindig továbbadni, ami az egyetlen helyes ökonómia a kegyelem világában.

„Ki tanított meg engem a jó Istent igazán szeretni, ha nem a Páter (Kipper)! Engedd, Uram, hogy továbbadjam a lángot, hogy több legyen a szeretet a földön.”

Mint minden mélyebb lélek, jól ismeri a közlekedési edények törvényét a kegyelem világában. Hogy a szerzett érdemek, a kapott kegyelem, a tűrés, az önmegtagadás gyümölcse másokra is átruházható.

„Jól van ez így, Uram, ez az én életem, egyedül járni az emberek között. Talán merész, hogy ezt a szót le merem írni: Én az emberiség akarok lenni az Úr szándéka szerint és szenvedéseim, önmegtagadásaim által a lelkek javára dolgozni. Ezt add, Uram, nekem.”

Ez diktálta az önfeláldozás nagy gesztusát. Ez diktálta azt a sok forró, kérő és hálaadó imát.

„Semmim sincs és semmi sem vagyok. Mindent ajándékba kapok. De milyen gazdag koldus vagyok, hogy továbbadhatom, s hogy ezáltal mindig gazdagabb lehetek. Oh, legyen szabad a lelkekért fáradoznom és szenvednem. Mindent szeretetből, a végtelen irgalmú Isten nagyobb dicsőségére!”

Imaélet

Egy élet csak úgy lehet szép, csak úgy lehet mély, ha Istenből táplálkozik. Nem lehet szent, nem lehet nagy lélek, aki nem szeret Istennel érintkezni. Vagyis, aki nem szeret imádkozni.

Az ima a lélek lélegzése, a lelki egészség és az életsiker titka.

Csodálatos, hogy a nagy alkotók mind nagy imádkozók voltak. Szinte nem értjük: mikor éltek, mikor dolgoztak, csak eredményeiket látjuk. Igen, mert munkájukban a kegyelem dolgozik. Mi meg csak erőlködünk, csak fáradozunk. Egész éjjel fáradozván semmit sem fogunk.

Most nézzük a mi kedves Misericordiánkat erről az oldaláról. Mondhatom, ebben is példát vehetünk tőle.

A családtagok elmondják, hogyan épültek rajta már kisgyermek korában. Az ő ágyacskája volt az esti ájtatosság központja.

Iskolatársnői szerint nagyon példás volt e tekintetben. A szentmisét „már akkor” mindig végig térdepelte.

Bérmálkozásnál zavarta a tumultus. Panaszkodik, hogy nem tudott elmélyedni. Viszont iskolatársnője és barátnője azt mondja, hogy egészen elszégyellte magát, mikor Vilma arcára nézett és látta, hogy az milyen szépen, ájtatosan imádkozik.

Hogy később milyen, szinte szerzetesi imarendet tartott, láthatjuk legbizalmasabb barátnőjéhez intézett leveléből:

„Az Úr akarata szerint mint orvosnak aktívnak kellennem s ideálom mégis csak a Kármel. Az egyiket nem hagyhatjuk külső kényszerűségből, a másikat belső szükségéből, de talán, sőt bizonyosan a kettő együtt a teljes evangéliumi élet. S még valami: a kultúránkat nem tudjuk hagyni... Reggel napi szentmise (mindennap elimádkozta az aznapi szentmisét lélekben együtt az éppen oltárnál lévő pappal); az officium parvumot a Laudessel kezdem, mert a Matutinumot este imádkozom. Prim, Terc és Sext, a többi délben, illetőleg délután és este.”

A szentmise napjának középpontja. „Ha megvan a szentmisém, szentáldozásom, a napom többi részét vihetik.”

Valamelyik lelki olvasmányából kiír részleteket a szentmiséről. Közben, mintha csak önkénytelen fohász lenne, írja: „Uram, Te tudod, hogy mi nekem a szentmise!”

Egy barátnője írja, hogy a szentmise liturgiája iránt olyan tisztelettel volt, hogy a szent szövegeket mind a Misszáléból mondta, pedig az állandó részeket kívülről tudta. De vigyázott ezáltal, hogy pontosan mondja, el ne siesse.

Sokszor használta a napi szentmise szöveget elmélkedési anyagul. Csodálatos, hogy ez a világi egyén, akinek hivatalához ez nem is tartozott, milyen biztosan kezeli a latin nyelvű szent szövegeket. Milyen találóan idézi a szentmise imáit, a Szentírás részleteit. Mennyire együtt él az Egyházzal e tekintetben is. Mennyire kiszívja mindenegyes ünnep lelki tartalmát. Naplófeljegyzései csaknem minden ünnepen az ünnep gondolataiból indulnak ki. Különben lassankint egész naplója csupa imádsággá tisztul. Az eseményeket, egész életét imádságban gondolja át, amint Szent Ágoston Confessióiában.

Az imádság és a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt való odaadó vonzódása magyarázza, hogy miért szereti úgy a templomokat, akár szülőfalujának egyszerű kis templomát, akár a híres művészi katedrálisokat.

Müncheni barátnője elmondja, hogy gyakori sétáikat úgy intézte, hogy célpontja rendszeresen valamely templom, kápolna, kereszt vagy más efféle legyen, ahol a pihenést imádsággal köthették össze.

Örömmel kereste fel alkalomadtán a híres zarándokhelyeket: Assisit, Máriacellt, Lourdesot. Édesanyja elmondja, hogy bőven hozott magával lourdesi vizet s szívesen adott abból faluja betegeinek. Másť feszélyezett volna ilyesmi.

Utazásain elsősorban mindig a templomok érdekelték. Müncheni bolyongásaiban említi, hogy betért minden templomba, kápolnába, egész biztosan nemcsak kíváncsiságból. Lelkesen beszél a római templomokról. A San Pietróról, S. Paulóról, Maria Maggiore-ról, a Gesù-templomról és Szent Ignác szobájáról, ahonnan az „ eget nézte”.

„Talán akkor éltem először úgy igazán egész lélekkel” – írja.

Hasonló lelkes hangulat tölti el a német „Katolikus napok” leírásánál. Hogy ez a korának műveltségét annyira felölelő leány mennyire katolikus tudott lenni!

Az egyik Stettinben 1931-ben. „Die hohe Warte des Glaubens.” – „Der nördlichste Punkt, wo noch ein Katholikentag gehalten ist.”

„Akkor még nem tudtuk, hogy újpogányság van felvonulóban...”

„Egy másik katolikus nap 1930-ban, Berlinben. Azt hittük, egy szebb élet hajnala. – Még nem látszott a nagy, sötét árny, mely azóta mindent elborított. – Uram, ne engedd veszni művedet!”

Vagy a bécsi katolikus nap 1933-ban, amely Máriacellben végződött Te Deummal. „Ott értettem meg igazán, hogy a Szent Szűz a nagy közbenjáró, a kegyelmek Anyja. Hozzá viszik azt a tömérdek gondot, bánatot, könnyek özönét.”

Utazásain mindenütt elsősorban a lelki, a vallási vonatkozások érdeklik. Így értékeli a népeket is. Belgium szemében a „szentek földje”. „Szeretném Belgiumnak... áhítatát, egyszerűségét idehozni, ahogy péntek reggel az egyszerű halászok a Chapelle au Saint Sangban (Szent Vér-kápolna) végzik az ő ájtatosságukat, a Szent Vér ereklyéje előtt földöntúli fényrel ragyogó kék szemekben. A stigmatizáltak élnek ott és minden kisgyermek beszél róluk. Mennyi jámborság van a kanonokokban! „Le sourir du surnaturel” (a természetfölöttiség mosolya). Reynaerts, Jansen és a többiek. Hogyan éneklük ott a bencések az officiumot, azt nem tudom szavakban kifejezni. Jöjjön el hozzánk minden, ami ott van, ami ott elérhető és igaz. Nem hivatásunk-e ez nekünk, akik ott jártunk, hogy ezen fáradozzunk?”

Az élet minden mozzanata imára serkenti. Imádkozik, ha jót és szépet lát, és imádkozik, ha bűnt és rútat tapasztal.

Imádkozik jótévedőért s ebben a legkisebb szívességet is honorálja. De imádkozik megbántóiért is. Egy kapott kedves levelet imával köszön meg, egy kapott sebet imával gyógyítgat. „Uram, engedd, hogy teljes szívemből imádkozhassam értük és érte.” (Egy belgiumi lelkiatyáért, akitől levelet kapott.)

„Áldd meg őt, segítsd meg őt, és add neki vigasztalásod kegyelmét. Akiktől pedig szenvedni valóm van, add, hogy még buzgóbban tudjak értük imádkozni. De engedd, hogy

lássam, mennyiben vagyok magam hibás, miben tegyek másképp, mi a Te szemed előtt a legtökéletesebb.”

Levelei szinte mind ima-tónusban vannak írva: „Imádkozva erősítsük egymást a jóban.”

Vannak szívből fakadó kérő imái, de aztán még melegebbek hálaímaí: „Ha szívemet boldogság tölti el, akkor egész lényem egy imádság” – mondja ő maga. Megköszöni Istennek a külső javakat, különösen, ha valahol szépséget lát, – de méginkább a lelki javakat. „Köszönöm a reggel felséges ajándékát és az este békés perceit, melyeket oltárod előtt térdelve tölthetek.”

Legmelegebben pedig a kegyelmi javakért hálás: „Köszönöm azt a sok kegyelmet, Atyám! Hulló véredet, Uram Jézus és a lángot szívemben, Szentlélek Úristen!”

Imádságai, melyek naplója első éveiben helyenkint még panaszkodók, keserűek, az évek folyamán egyre emelkedettebbek, egyre szárnyalóbbakká lesznek. A föld és a földi dolgok egyre jobban háttérben maradnak, kérnivalója a maga számára nincs már egyéb, csak Isten és az ő kegyelme.

Első naplója, amelyet 1934 januárjáig vezet, ezzel a francia nyelven írt lángoló imádsággal végződik:

„Uram, szeretlek, könyörülj szegény kis teremtményeden. Vonz a Kármel, vonz a gondolat, hogy egészen a Tied legyek. Rácsom és klauzúram legyen a Te szent akaratod. Lelkem magános pusztaságban van, mégis valami szent öröm tölti be, hogy Téged szerethet minden erejéből. Ez az élet nagy titka: Az én táplálékom, hogy teljesítem Atyám akaratát. Szeretném felfogni e szavak egész jelentését. Szeplőtelen fényű szép lilium, maradj fehéren szívemben az egész éven át, táplálva önmegtágadásokkal és szenvedésekkel, s kedves illatot árasztva Isten előtt... Legyen minden lélegzetvételem egy dicséret, minden szívdobbanásom egy-egy szeretetvallomás. Vallomás erről a szeretetről, mely engem felemészt. Tied vagyok és mindig jobban a Tied akarok lenni. Egész életem legyen tanúsága a szent titoknak, melyet szívemben rejtve hordok. Uram, Te hívtál engem, hogy művedet folytassam, én nem tudom ezt megtenni Nélküled. Foglalkozzál velem, Uram, ne hagyj el engem. Éreztesd velem szent jelenlétedet, mert lankadok a vágytól és szeretettől. Ha egyszer valaki megízlelte szent jelenléted, az élet nem lesz többé ugyanaz számára, a föld nem elég neki minden kincseivel, szépségeivel, örömeivel. Elfordul tőle a szív, mint hervadt virágtól, amelynek nincs többé színe, illata. Ó, mennyire unom a földet, mióta az eget nézem, mondotta Szent Ignác. S milyen igazan mondta! Ugyanazon vágytól hajtva, hogy Veled örökre egyesüljek, Uram, ki életünk vagy, újra kérlek, légy kegyes hozzám, mert eléget szereteted. Neked akarok szolgálni örökre. Amen.”

Aki így tud imádkozni, az már az angyalok nyelvén beszél. Nem csoda, hogy Isten oda is hívta nemsokára. Tanulgassuk ezt a nyelvet, hiszen mi is oda törekszünk.

Fogadalmak

Misericordia nem volt szerzetes. Beszélhetünk-e nála fogadalmakról? Olyan értelemben talán nem, mint szerzeteseknél. Nem volt tagja semmiféle rendnek. Nem tett fogadalmat az Egyház színe előtt. De tett fogadalmakat szívében Isten színe előtt. S szinte minden szerzetesi fogadalmat megtartott künn a világban.

Ő a szerzetesi fogadalmak szellemét élte: lelki szegénységben, tisztaságban, engedelmisségben úgy, hogy ezekben szerzetesek is példának vehetik. Talán éppen azért, mert sokkal nehezebb körülmények között gyakorolta ezeket. Pedig nem a természet segítette, hanem a kegyelem.

A szegénység például korántsem bővölte el, mint az assiszi Poverellót.

„Most olvastam Szent Erzsébet életét. És nem értem ... Nem bírom magam beleélni Szent Ferenc elveibe. A szegénység szeretete oly idegen nekem. Ellene mondani a földi gazdagságnak lehet áldozat, de nem öröm. Úgy szeretem a pompát, a szépet! Szeretném magam körülvenni művészettel, hogy szemem csupa szépet lásson. Oly hatalom a pénz, hogy én is érzem lebilincselő hatalmát, és nem tudom magamban legyőzni a vágyat utána. Talán ha nagyon sok volna, érezném az adás részegítő örömét, de akkor nem is volna áldozat.”

Nem vette észre, hogy már ő is benne van Szent Ferenc úrnőjének varázsában. Miért szerette volna úgy különben Szent Ferencet, a „Donna Paupertas” rajongóját? Nem vette észre, hogy lassan és kínosan talán, de ugyanazt a szabadságharcot vívja. Hogy szenved a világ vonzásától. Hogy kínozzák az anyagi kapcsolatok. Hogy lelke szárnyalni szeretne, s ezer apró szál nyugózi, mint Gullivert a törpék országában. Maga sem veszi talán észre, hogy lemondásai, önmegtagadásai tulajdonképpen a lelki szegénység szabadságharca. Bizony nagy utat kellett megtennie, míg eljutott odáig, hogy már csak az örökkévalók, csak Isten vonzotta.

„Hiszen őt annyi szeretet, gyöngédség, jólét vette körül szép, előkelő otthonában, hogy meg kell hajolni e minden lemondásra kész természetfölötti vágy előtt, hogy csak a jó Istent szerethesse, csak Jézusunk legyen mindene.” – így ír egy szerzetesnő barátnője Vilma halála után.

Ugyancsak müncheni tartózkodásáról írja egy ottani barátnője:

„Különleges szeretettel viseltetett Szent Ferenc iránt. Szerette annak tanítását a szegénységről, és ha arról beszélt, érezni lehetett, mennyire fájt neki, hogy nem tudta azt betű szerint megvalósítani. Annál inkább törekedett a lelki szegénységre, amelyről gyakran beszélt, s amelyre később leveleiben is gyakran visszatért. – Ha valami kis áldozatot kellett hoznia, mindig az volt az érzésem, hogy örül neki.”

A lelki szegénység gondolatát igen kitágította s ezzel bő teret nyert annak gyakorlására. A lelki szegénységhez sorolta például annak a belső küzdelemnek türelmes viselését, mikor igényeink nagyobbak, mint anyagi tehetségeink: „Itt hagytál, Uram, a világban pénz nélkül és igényekkel, – ez is az én lelki szegénységem.”

Ide sorolta a másoktól való anyagi függést: „mikor mindent ajándékképpen, alamizsnaképpen másoktól kell kapni”.

Hogy megszépíthet, megkönnyíthet ez a felfogás sok nehéz helyzetet, amelyben annyi ember szenved és vergődik!

Kitágítja a lelki szegénységet személyekre, akiket az ember szeretne magához közel bírni, s akiktől el kell szakadni Istenért. „Isaakopfer”, mondja az ilyen áldozatra. Igazi szerzetesi áldozat.

Kultúrjavakra s kultúrélvezetekre, amelyekről le kell mondani a hivatás kötelességeért vagy felebaráti szeretetből (könyvek, utazások, látványosságok). A lemondást bizonyos lelki javakról, vigasztalásokról, kegyelemeszközökről, melyeket a jó Isten jobbnak lát megtagadni (gyóntató, lelkivezető stb.).

Lehet-e például a baráti szeretetnek, az istenszeretnek alárendelt felebaráti szeretetnek szebb kifejezést adni:

„Azóta oly sok lelket küldtél, Uram, kiket szabad volt Teértem szeretnem. Nem magamért, mert valahogy mindent úgy kaptam, hogy bármely percben le kell róluk teljesen mondanom, mert mind a Tied ők, Uram, s azért sohasem veszíthetem el őket.”

A teljes lemondásnak igazi magasiskolája ez a lap naplójából:

„Uram, ez a belső elszakadás mindentől: ez esik különösen nehezemre. El kell ezt őszintén mondanom, azt hiszem, végtelen kegyelmed folytán túl vagyok rajta és hála, mérhetetlen szeretet tölti el szívemet. Uram, igazán és egészen és csak a Tied vagyok már? Eljutottam végre már idáig?”

Először a külső, az érzéki világot vetted el tőlem. Üresnek és semminek tűnt fel. Most szépnek látom, mert Téged kereslek és talállak benne.

Azután a gondolatvilágot. Unalmas és érdektelen lett minden, ha nem Hozzád vezetett. Most tudom, hogy minden nemes, szép, nagy emberi gondolatban ott vagy, hogy az értelmet is Tőled kaptuk és azt szabad használnunk.

Azután a szellemi, a lelki világot vetted el tőlem. Itt ragaszkodtam emberekhez, lelkekhez, akiket Teéretted szerettem. Most testük a temetőben van. Engeded, hogy a bánat végigszántsa lelkemet – de Te megmaradtál nekem. Mindig közvetlenebbül, mindig egyszerűbben juttatod nekem, Uram, kegyelmeidet. Olyan finom, olyan halk mindez a lelkem mélyén, ott abban a titokzatos, elzárt szentélyben, ahová csak kegyelmed hatol, Uram, – nem bírom elhinni, hogy valóság az egész.”

Mint egy türelmes beteg az operáló asztalon az orvosi kezelést, úgy vesz minden veszteséget, minden fájdalmat mint Isten gyógykezelését: „Most azért oly nehéz, mert tisztulni és pusztulni kell bennem mindennek, ami nem állhat meg az Úr előtt.”

Hasonló fejlődést s lelki növekedést látunk nála a tisztaság szeretetében és megőrzésében. Addig, míg azt hiszi, hogy hivatása és kötelessége a férjhez menés, ifjú szíve természetesen nyitva áll a szerelemnek, mint a kinyílt virág. De mily tiszták ezek az érzések is! Ó, bárcsak sok ilyen tiszta leányszív, sok ilyen tiszta szerelem volna!

És milyen veszélyes lett volna ifjúságának életútja más, gyöngébb lelkek számára! Annyi utazás egyedül vagy csak baráti társaságban! Annyi forgolódás a magas társadalmi életben: tudósok, művészek, diplomaták, katonatisztek között!

Sehol semmi, amiről ennek az érzékeny lelkiismeretnek vádolnia kellene magát. Pedig különben minden kis gyarlóságát elpanaszolja Istennek lelki naplójában. Kísértései bizonyára voltak, de mily szépen és nemesen, keresztényileg viselte ezt is. Hallgassuk csak meg:

„Uram, naplót akarok vezetni arról is, mikor lelkem nyugtalan és démonok gyötörnek. Mikor gondolatok és képek árja tör ellenem, hogy megingassa akaratomat. Látom, mily nyomorult és bűnös vagyok... Egyedül a végtelen irgalmasságodban való bizalom tart fenn. Uram, Te nem engeded, hogy elfáradjak a küzdelemben, és gondolatban is vétkezzem ellened. Erősíts és oltalmaz. Uram, szeretlek kimondhatatlanul!

Ilyenkor megnyugszik lelkem; gyermeki, egyszerű bizalommal merek Reád tekinteni, Uram. Érzem, hogy szemem nem zavarodott meg, hogy a Sátán hatalma ismét megtört. De félek és reszketve kérem segítségedet, mert magamban gyenge vagyok. Hints meg engem izsóppal, és a hónál fehérebb leszek.”

Szemérmességének szép és áldozatos példája, hogy lemondott a festészetről, mert nem akart aktokat festeni. Ellenben mint orvos nem riadt meg a szenvedő mezítelenségtől. Édesanyja szerette volna, ha a festészetben képezi ki magát. Tanult is nagy ambícióval, csak akkor kedvetlenedett el, amikor aktokat kellett volna festenie. Akkor felhagyott a festői tanulmányokkal. – Mikor később az orvosi pályára akart menni, édesanyja ezt is ellenvetette: Ott még több mezítelenséget kell látnod! – Jellemző a felelet, amelyet erre az ellenvetésre adott: „Az más. Az nem mezítelenség, hanem szenvedő ember.”

Hogy az anyaság után való természetes vágy megvolt benne, sőt elég erős volt benne, mutatja az is, hogy csak 1928-ban tesz ünnepélyes, bár csak magánjellegű szüzességi fogadalmat. De azért már 1923 karácsonya, a nagy meghívás óta teljesen Istennek szenteli magát.

Imádságai az istenszeretet mellett az igazi lelki tisztaságot lehelik. Egyébként egész lelki beállítottsága annyira természetfölötti, hogy az szinte megkövetelte a teljes odaadást Istennek, s a teljes tartózkodást minden érzékiségtől.

„Szerethetnék-e Téged ennyire, ha valaha is földi emberhez tartoztam volna?” – teszi fel magának boldog tűnődéssel a kérdést.

A legnehezebb szerzetesi fogadalom kétségkívül az engedelmisség. De a legjellegzetesebb és leggyümölcsözőbb is. Legjellegzetesebb. Ez voltaképpen a szerzetesi élet alapja.

Szegénynek lenni lehet a világban is. Lelki szegénynek is. Valljuk be, ami az anyagi szegénységet illeti, százezrek, milliók gyakorolnak, ha nem is önként, ugyanolyan vagy nagyobb szegénységet, mint szerzeteseink.

A tisztaság sem lehet a zárdák kiváltsága. Szomorú lenne. A katolikus erkölcs minden leánytól, minden ifjútól, minden házasságon kívül élő férfitől, nőtől abszolút tisztaságot követel. És mennyi, de mennyi kénytelen ma házasságon kívül élni!

Hanem az engedelmisség az egészen szerzetesi ilyen formában. A maga akaratának teljes és tökéletes alárendelése önként más ember akaratának. Ez nem természeti törvény. Ez keresztény találmány. Szinte azt mondhatnám: ez misztikus erkölcs. Akaratomat Istennek adom, s aztán rábízom, hogy ki által akarja uralmát velem szemben gyakorolni. Ez a szerzetesi életben a nagy plusz, a nagy előny a világi állapottal szemben. Neki nem kell naponkint kínosan töprengve keresni, mint nekünk, hogy mi az Isten akarat. Amit az előljáró parancsol. Míg azt követem, tudom, hogy Isten akaratát teszem. S tudom, hogy ez a leghelyesebb, legüdvösebb, leghasznosabb, legérdemszerzőbb.

Misericordia nem volt szerzetes. Ilyen természetű engedelmisségi fogadalma nem volt. De megvolt rá minden készsége. Megvolt benne az engedelmisség szelleme. És nemcsak kis dolgokban, hanem életelhatározásoknál is. Szeretett volna szerzetes lenni már fiatal korában. Lemondott édesanyja iránti engedelmisségből, tehát igazában szerzetesi szellemből. Lelkiatyja azt mondja neki röviden: Tanuljon tovább. És leteszi az érettségét, pedig egészen más tervei voltak. Lelkiatyja azt mondja neki: Legyen orvos. És ő elvégzi az egyetemet, pedig ekkor még semmi hajlamot sem érzett erre a pályára.

„Ennek az elhatározásnak és engedelmisségnek (amely erényt Vilma világi embert nem kötelező módon igen sokat gyakorolt) a merészségét, majdnem hősiességét csak az értheti meg, aki ismerte annakidején egész családjának, különösen édes jó anyjának ellenszenvét és ellenkezését ezzel a tervvel szemben.” (Egy barátnője leveléből.)

Hogy mennyire nagyra becsülte és milyen isteni kegyelemnek tartotta az engedelmisség lehetőségét, mutatják ezek a szavai: „Nagyon kértem már régen azt a kegyelmet, hogy én valakivel szemben egészen őszinte tudjak lenni, feltárni a lelkem s mindazt, amit szívemben őrzök s aztán megfogadni valakinek a tanácsát, vakon engedelmeskedve bármit is mond: nagy kegyelem ez, Uram, ha meg tudjuk tenni.”

Nem lett volna-e jó és engedelmes fogadalmas, aki így gondolkozik, aki így vágyakozik a lelki vezetés, az engedelmisség után?

Egyébként is, mint valami állandó lelki honvágy kíséri végig életén a szerzetesi élet, a zárda, a regula után való vágyakozás. Egy zárdáról ábrándozik, hosszú, hűvös folyosókkal, ahol a templom télen sem hideg (beteg volt akkor) s mindig fel lehet keresni a szentségi Jézust.

De ha kint marad is testileg a világban, szerzetesnek tekinti magát lélekben:

„Szerzeteskéd lehessen tiszta testtel és lélekkel, igazi gyermeked, egyszerű, alázatos, erős és bátor.”

Azt írja máskor: „Azt hiszem, azok közé tartozom, akiknél azt akarod, hogy csak Téged szolgáljanak, mégis kint hagyod őket a világban, hogy ne legyen más törvényük és regulájuk, mint az Irántad érzett végtelen szeretet. Nincs más mértékük, mint a Te szent akaratod. Nincs klauzúra, csak a lélek kiolthatatlan vágya Utánad.”

„Egyenkint éljünk vagy eljön-e a nap, mikor nekem is szabad valamely közösségben élnem? Szeretnék „Neked szentelve” lenni, Uram, hogy az a titokzatos gyűrű, az az áramkör, amely Hozzád fűz, bezáruljon körülöttem.”

Mindenesetre igyekezett gyakorolni a szerzetesi élet legszebb erényeit: imádságot, jótékonyságot, hallgatást és apostoli buzgóságot, szerénységet, alázatosságot. Ahol tehetette, szerzetházakban lakott, jó szerzetesnőkkel barátkozott. Münchenben sokan önkéntelenül is

Schwesternek szólították. Lélekben apáca volt. Isten szemében apáca volt. S végre is ez az igazi.

Misztikus élmények

Nálunk jámbor emberek is megriadnak, ha misztikus életről kezdünk beszélni. Valami mágiát képzelnek bele. Vagy azt hiszik, az már a csodák országa. Oda csak a szenteknek van bejárásuk.

Pedig annyit-amennyit valamennyien misztikusok vagyunk. Mind, akik Isten felé törekszünk. Minden jámborság, minden erény, minden áhítat oda céloz. Istenközelséget, istenközösséget keres. Urunk Jézusunk a legnagyobb istenközösséget hirdeti és sürgeti: istengyermekséget, Istennel való egységet. A mérték persze nagyon különböző. De aki keresztény tökéletességre törekszik, számolnia kell vele.

Misericordiának különös érzéke és beállítottsága volt a keresztény misztika iránt. Ez a beállítottság megnyilatkozott jellemében és erényeiben. Sok érdeklődés és megértés volt benne a mások misztikus élményei iránt a nélkül, hogy egy percre is hiszékeny vagy képzelődő lett volna. Nagy Szent Teréz és Keresztes Szent János műveit ismerte, tanulmányozta. Szívesen olvassa a modern misztikusok életét és lelki élményeit. Elmondja, milyen mély benyomást tett Berlinben Guardini átértett, átélt előadása Madelain Semer lelki életéről, egy Sonnenschein emléknapon. „Egyszerűen, de nagy bátorsággal elmondta misztikus élete minden részletét. S a nagy hallgatóság csendben, mély figyelemmel hallgatta. Végszavai különösen megrázóak voltak:

„Sie können fragen, warum ich dies alles erzählt habe. – Ich wollte es erklären, aber ich kann es nicht” – mondta a meghatottságtól reszkető hangon. – „Aber ist es nicht wunderbar, dass es heutzutage noch unter uns so etwas gibt?”

A legnagyobb lelki örömet okozta neki, hogy ismerte P. Kippernek misztikus természetű élményeit. Egyben a legnagyobb nyugtalanságot is, mert úgy érzi, nincs joga azt magának tartani. Felfogása szerint egy misztikus élete közkinccs. Nem szabad hallgatni róla.

„Szabad-e hallgatni arról, hogy egy ilyen misztikus élt közöttünk? Nem közkinccs-e egy misztikus élete, mint különös megnyilvánulása az isteni kegyelemnek? S nem kell-e azt az Úr dicsőségére továbbadnunk? – Miért félek hát ennyire tőle? Lelki fősვნისეგ-e ez? Nem. (Érdekes gondolat, tényleg ilyen is van!) Hát akkor gyávaság? Az sem, hisz semmitől sem kell félnem. Bizonyos lelki prűdéria, hogy esetleg egyes emberek túlságosan mélyen belelátának az én lelkembe is? – Igen, azt hiszem, leginkább ez az.”

Amit a páter a saját lelki életéből mondott, az rendesen lelki gyermekének ügyes-bajos dolgaival függ össze.

„Ezekkel kapcsolatban nyilvánul legőszintebben és legközvetlenebbül a jó Páter lelkiségének mélysége.”

Viszont fél, hogy emberi tekintetéből hallgatná el a rábizott kincset: „Nem tudjuk elhinni, hogy szentek élhetnek közöttünk is.” Panaszkodik az ily irányú érdeklődés hiánya miatt, amely nálunk uralkodik:

„Oly kevés megértést találni, Uram, a misztika iránt, pedig mi más az, mint irgalmas szeretetednek legdrágább bizonyítéka, a lélek végső célja és élete. – Kint jobban megszoktam, hogy beszélnek róla. Olyan merészen és bátran írnak róla, hogy átmegy a köztudatba.”

Ő maga is vágyott a misztikus élet mélységei és vigasztalásai után s olykor imádkozik is értük:

„Kimondom, Uram, szavakban: adj nekem többet a misztikus életből, mert nem bírok e nélkül az üdítő forrás nélkül élni. Engedj egészen a természetfölöttiekben élnem. Te

szólaltat meg bennem ezt a húrt s most rezeg és cseng és hangzik halkán, fájdalmasan a lelkem mélyén és arra vár, hogy a Mester keze újból megérintse, újból zenghessen és csengő, tiszta hangon a Magnificatot és a Te Deumot énekelje.”

Ahítata többnyire olyan, hogy az természetszerűleg a misztika határáig vezet. Ilyen: mélységes tisztelete, kegyelete Jézus kereszti és szenvedése iránt.

„Keresztes Szent Pál napján érkeztem Münchenbe. Első szentáldozásom a Redemptoristáknál volt. A szent kereszt, a „spes unica”. Oh, hogy szeretem a szent keresztet, melyen Te függél, oh áldott üdvözítőm!”

Ennél a szentáldozásnál kezdődött egy müncheni ismeretsége, későbbi lelki barátsága.

„Haben sie den Heiland noch bekommen?” – kérdezte valaki. – „Ez a szó volt az, mely köztünk megalapozta a szimpátiát. Köszönöm ezt a szent barátságot, Uram, a kereszt jegyében született.”

„Urunk és Mesterünk a kereszten adja nekünk legnagyobb tanítását. Hogy nem a nagy gondolatok, a nagy elhatározások, a dicsőségért való tevékenység, hanem a szenvedő szív, a lelki nyomor mélységében fuldokló ember, aki már csak suttogni tudja a «legyen meg» fohászt, de azért készségesen fogad mindent, amit Isten végtelen bölcsessége és jósága vállaira rak: ez az, ami Isten tervei szerint a földön az ember legnemesebb feladata. Ez a legnagyobb titok: a mi részvétünk az Ő megváltó művében. Nem is szükséges, hogy mi tudjuk, mennyiben járult a mi szenvedésünk hozzá, hogy a rosszat leküzdje s a szegény lelkeken segítsen.”

„Ugye, Uram, közel vagyok már a kereszthez?” – kérdezi szent sóvárgással.

Hasonlóképpen mély és imádatos tisztelettel van eltelve Jézus szent Szíve iránt: „Az első péntek nem olyan, mint a többi nap...” – Jézus Szíve számára a mindenség középpontja. Minden élet onnan árad s oda tér vissza.

„Úgy érzem, hogy az emberiség egész élete egy nagy vérkeringés. A szeretet, a gyöngédség, minden, ami a világon szép érzés van, egy cél felé halad és ez a Szent Szív középpontja. Ott, mint emberi szívünkben megfrissül a vér, minden érzés istenivé válik és kering vissza az emberekhez. Csak az az igaz, az a tartós, ami ezt az utat megtette. Mikor mindent, de mindent felviszünk erre az oltárra, néha görnyedve a súly alatt, de megáldva kapjuk vissza és akkor Őérette teszünk mindent, aki uralkodik mindörökké.”

Az Oltáriszentség után úgy vágyott, hogy elmaradásától szinte fizikailag szenvedett. De erényei is többnyire olyanok voltak, hogy azok előkészítették és ránevelték a misztikus istenközelségre.

Egész gondolkodásán végigvonul a természetfölötti beállítottság. Legmeghittebb beszélgetései, ahol csak lehetett, az örökkévalók körül forogtak. Egy barátnőjével meglátogatta a budakeszi szanatóriumban betegen fekvő P. Kippert. „Gyalog jöttünk haza, – írja az a hölgy – Vilma egész úton természetfölöttiekről beszélt vagy hallgatott.”

Másik ilyen előkészítő erénye volt az a nagy készsége, hogy mindenben Istenre hagyatkozott, ünnepélyesen leteszi Isten előtt a „szent bizodalom örökös fogadalmát”, hogy bármi is történjék vele, annál jobban bízik Istenben.

„Nem akarom látni, hogy hová vezet az utam, csak Te vezess, csak Te fogjad átlyuggatott szentséges kezedd az én kezemet.”

„Engedd, hogy szívem minden dobbanása Érted legyen, árássa el lelkemet a Te szereteted s különben történjék minden úgy, ahogy Te akarod. Misericórdiának nincs önálló akarata. Benned, Általad és Érted él.”

„Minél kevésbé látom a jövőmet, annál biztosabban tudom, hogy a Te szentséges kezéd vezet.”

Aztán mennyire igyekszik is, hogy engedelmes legyen a megismert isteni akaratnak: „Csak az bír értékkel, ami Teérettel történik, ami megegyezik szentséges akaratoddal és nem a saját fejünk szerint elgondolt «tökéletesség»-ből történik.”

„Az a szép, – írja másutt – hogy nem tölünk jön, hanem a kegyelemből.” – „Vakon engedelmeskedni, bármit is mondasz: nagy kegyelem az, Uram.” – „Semmit meg nem tagadni, Uram, amit Te kívánsz tőlem – ez a legfőbb elve életemnek.”

„Új életet akarok kezdeni – írja 1937 újévi elmélkedésében, aztán mintha ettől is megriadna, kijavítja: – Vedd el tőlem, Uram, ezt a szót, hogy „akarok”. Csak Te akarj és enyém legyen a teljes odaadás, a végső magam odaengedése.”

Ez a nagy akarati készség már maga a legtisztább istenszeretet. De nála megvolt nagy mértékben az érzelmi szeretet is Isten iránt. „Szinte reszketek kimondani, Uram, hogy mennyire szeretlek Téged.”

Őszinte istenvágy zeng ki ebből is:

„Szeretnék, Uram, egyszer úgy a lelkem mélyére leszállni, ahol csak Te vagy egyedül. Néma csend, a teremtett világból senki és semmi. S ott van életem végtelen boldogsága, az a mérhetetlen szeretet, mely Tehozzád köt. Mámoros vagyok Isten szeretetétől.”

Ezt a szeretetet igyekszik megtisztítani a legcsekélyebb, legfinomabb önzéstől is.

„Nem vigasztalásaidért szeretlek, Úr Jézus, hanem imádom istenségedet vigasztalás nélkül is. – Emészti lelkem az izzó, lángoló szeretet, annyira átment a lényembe, hogy szinte «tudatfölöttivé» vált. Mindig ott van szüntelen, kitörölhetetlenül lelkemben, azáltal élek és halok.”

Egy ilyen beállítottságú lélekhez, aki így tud Istenhez beszélni, nem csoda, hogyha aztán szól is az Úr. Nemcsak azon a titokzatos kegyelmi nyelven, ahogyan mindnyájunkhoz beszél, hanem közvetlenebbül, szinte ha nem is a testi, hanem a lelki érzékekkel hallhatólag.

Misericordiánknak is megvoltak, ha nem is nagy számmal, de életére döntő befolyással az ilyen misztikus élmények. Az elsőt így írja le lelki naplójában, nem akkor, amikor történt, hanem mintegy tíz évvel később, mikor összefoglalja lelki élettörténetét:

„Úgy érzem, Uram, hogy mielőtt most az íráshoz fognék, nagyon hosszan és bensőségesen kellene előbb imádni Téged, mert most értem a tulajdonképpeni életem elbeszéléséhez, mikor szentséges kegyelmed megérintette lelkemet és belevontál egy másik, szebb, természetfölötti világba.

Karácsony másnapján történt (1923). Bátyámmal a 11 órai misére mentünk a várbeli Zsigmond-kápolnába. A lehető legjózanabb hangulatban. Vínak és gondtalannak tűnhettem fel a sok belső sivárság mellett. Már arra sem emlékszem, hogy a szentmise melyik része volt. Térdeltem. Úrfelmutatás körül lehetett. Egyszerre nagyon érthetően és világosan ezeket a szavakat hallottam, de nem fülemmel, nem hallásommal, hanem belülről, de nagyon érthetően és tisztán. Azonnal teljesen világosan felfogtam értelmüket. Bár biztosan tudtam, hogy nem a saját gondolatom formálódott szavakká ... (őrangyalom, kérlek, állj mellettem és ne engedd, hogy téves dolgokat írjak!) Most is azt hiszem, hogy angyali szózat volt, vagyis nem az Úr szólott hozzám, hanem mintegy üzente nekem, nagyon határozottan, de nagyon szelíden, nem bántó szigorral.

A szavak ezek voltak: *Ne menj férjhez és szenteld életedet az Istennek!*

Ennyi volt. Azonnal zokogásba törtem ki, úgyhogy testvérem aggódva kérdezte, hogy mi bajom van. (Nagyon nehezen tudok sírni, különösen mások előtt igen ritkán történik meg velem.) Természetesen nem feleltem neki semmit. Teljes valójában állt előttem a nagy és komoly feladat, a hivatás súlya. Akkor még teljesen vigasztalás nélkül csak a megfosztást, a lemondást, az énem halálát érezte velem előre, mint egy előfeltételt s nem ismertem még vigasztalásának édességét, hisz akkor egy percig sem habozhattam volna. – De így azt feleltem magamban: Ne kívánd ezt, Uram, tőlem, mert túl nehéz. Nem tudtam mindent odaadni, bár romokban hevert a földi életem, az emberi boldogságom, de azt reméltem, hogy kireparálódik valahogyan egy normális emberi léletté. Tudom, hogy végigvonult előttem minden: a bundám, a kalapom – ezt mind oda kell adnom.

Ilyen, szinte gyerekes formában jelent meg előttem a lemondás. Nem szabad többé úgy öltözködnöm, úgy élnem, mint más embernek és sohasem mondhatom meg igazán, hogy miért. Nagy titkot bízott rám az Úr, mint minden lélekre, akit hív, de akkor még nem akartam szembenézni ezzel a nagy valósággal és nem hittem, hogy mily sokszor fogom hálától és szeretettől túlaradó szívvel visszaidézni ezen első rendkívüli esemény minden körülményét.

Éltem úgy tovább, mint azelőtt. Csakhogy megváltozott bennem minden és egy nagy lelki folyamat indult meg bennem. A kő beleesett a vízbe és jöttek a nagy-nagy karikák, amelyek hullámvázba hozták a lelkem ...”

A másik az ő szemében ennél is sokkal mélyebb és nagyobb misztikus élménye volt 1926. április 18-án.

„Most érkeztem életem legszebb napjához. Sohasem hittem, hogy képes leszek ezt leírni, tisztán csak lelkiatyám iránti engedelmességből teszem. Uram, segíts meg ebben, nemcsak azért, hogy igazat írjak, – ebben se engedd, hogy hibázzak – de hogy megtaláljam az emberileg méltó szavakat, mert a mi nyelvünk kifejezni nem képes, amit átéltem az Úr véghetetlen kegyelméből.

1926. április 18-án történt, Misericordia vasárnapja volt. Akkor még ennek sem tudtam mélyebb értelmét. A brüsszeli Saint Michel College templomában hallgattunk szentmisét a főnöknővel, aki azóta belépett a Reparatrixekhez. Ismét egészen nyugodt hangulatban voltam, nem volt semmi rendkívüli esemény, ami befolyásolhatott volna.

Az áldoztatást mindjárt a prefáció után kezdték, úgyhogy mire hozzám ért az áldoztató pap, az oltáron éppen Úrfelmutatás volt.

Alig tudok tovább írni, szinte szentségtelen dolognak tűnik ezt szavakba foglalni. Mikor múltkor visszagondoltam minderre, szinte elragadtatott voltam, lelkem lángolt a pusztá emlékére is. (Vagy talán nem is volt pusztá emlék? Uram, Te tudod, irgalmaz szegény gyermekeknek, kit oly gazdaggá tett kegyelmed.)

Mikor az Oltáriszentséget megkaptam, lelkem eddig még sohasem érzett élményen ment keresztül. Éreztem az Úr valóságos jelenlétét. Ott volt a szívemben, egész bensőm lángolt, egy ujjongó, leírhatatlan boldogság töltötte el lelkemet. Szinte támo lyogtam vissza a helyemre s ott leborulva imádtam a lelkemben jelenlevő Istent. S akkor szavak nélkül megértette velem az Úr, hogy hajtsam fejemet az ő szent Szívére; megengedi, hogy úgy szerethessem Őt, mint Szent János evangélista, kinek szobra ott áll az oltáron a Szent Szűzzel együtt.

Csodálatos pillanat volt. Uram, akkor tanultam meg, hogyan szabad Téged szeretni! Beforrasztottad eltörölhetetlen jellel szeretetedet az én lelkembe s ezt érzik rajtam azóta mindig az emberek, ha azt hiszik, hogy hozzám vonzódnak vagy kedvesnek találják, tudom, hogy mindez nem nekem szól, hanem hogy érintetted a lelkem, hogy megperzselt az örök szeretet heve. Azóta semmi sem olyan, mint azelőtt volt. Az örök boldogság előíze volt ez, és többé nem tud elhomályosulni a lélekben.

Az utcán, mikor reggelizni mentem, befelé mosolyogtam, hogy milyen szent titkot őrzök, de aztán egész nap nem beszéltem senkivel. Egész egyedül átmentem Louvainbe. Oh, végtelen boldogságú nap! Látom magam az utcákon menni, még ebédre sem tértem be, csak úgy útközben fogyasztottam el útravalómat. A régi, kedves várost egészen megkerültem, ott, ahol kevés ember járt s határozottan éreztem, Uram, hogy az egész idő alatt velem voltál.

Lelkiatyám kérdezte: Úgy, mintha valaki mellettem menne? – Igen, de sokkal intenzívebb jelenlét volt, mintha földi ember lett volna ott, mert lelkem is teljesen el volt foglalva ettől a szent jelenléttől.

Megálltam a város falain kívül egy zöldellő rét mellett, kis fehér bárány és csirkék és nem tudom, milyen kis aprójság volt ott a virágzó fák alatt, mint kedves húsvéti képeken. Ez szimbólum volt, Uram, bőséges legelőre vitted báránykádat, – (Misericordia vasárnapjának szent evangéliuma) – az elveszett juhocskát, akit felkaroltál, szent Szíveden melengettél.

Továbbmenve meg-megálltam s végtelen boldogságomban egyszer szinte felkiáltottam: Ez a mennyország! Nem bírtam másképp kifejezni ezt a végtelen boldogságot. – Fönt, a Mont Césaron, a bencés monostorban a Vespertinumot énekelték. Lehetett volna jobb kifejezője az én szívem szózatának? A Szentség az oldalsó oltáron, mint egy kinyilvánított misztérium vonzott, ott bírtam volna imádni Uramat végtelen hosszú ideig.

Nem emlékszem, hogyan telt el a nap, de tudom, hogy este, mikor az állomáshoz mentem, még velem voltál. Egy csomó katona várt a vonatra, én „egyedül” voltam, de nem féltem, mert kinyilatkoztatott előttem a nagy titok. Uram, Te és a lélek egy nagy, magába zárt világ vagy. Valami olyan nagy csoda történik itt, mely végtelen erőt ad a gyenge emberi lénybe. Akkor érzi, hogy az egész látható világ fölé helyeztetett, mindene lettél, Uram, s most jön a végtelen öröm Veled és a sivár, szinte kibírhatatlan pusztaság, ha elrejtőzöl a szerető szív elől...

Minden megváltozott körülöttem s én élem a nagy jelent, az igazi valóságot, ahol mindennek mélyebb értelme van. Közvetlen, szent intimitásban merek Hozzád szólni, Uram, s mindig érzem, hogy milyen gyöngéden gondoskodsz rólam. Mivel tudnám ezt jobban meghálálni, mint a tökéletes bizalom fogadalmával, mint Benigna.”

Még 11 év után is áradó hálával gondol vissza az első nagy jótéteményre, mely oly nagy fordulatot hozott lelki életébe:

„Ma 11 éve, Uram, hogy végtelen irgalmadat éreztetted velem. Az én damaszkuszi utam volt az ... Készületlenül érte lelkemet, zokogni kezdtem méltatlanságom tökéletes tudatában. S talán akkor meg is éreztetted velem a kereszt súlyát, mert feljajdultam, hogy túl nehéz nekem, ne ezt az utat add. – S ma – leborulok előtted, Uram, és ezerszer hálát adok érte. Csak ettől a naptól kezdődött igazi életem.”

Még egy hasonló lelki élménye volt 1935-ben, de azt nem írja le, csak említi:

„Február 3-a olyan dátum volt életemben, melyet majdnem 1923. dec. 26. és 1926. ápr. 18. mellé mernék sorozni. Uram, akarsz tőlünk valamit? Mutasd meg, hogy mit és hogyan tegyünk?!”

Ebben a gondolkodásban nincs többé profán dolog, minden megszentelődik, minden mélyebb értelmet nyer és szimbólummá válik.

„Egyszerre megváltozik minden, nincs többé hétköznapi, az élet apró, megszokott dolgai új értelmet nyernek. Nekem szent azóta az étkezés, mert ott van az utolsó vacsora és Emmaus. Szent az álmom, mert fel van jegyezve, hogy aludtál a hajón. Szent a sírás, mert könnyeztél Lázár sírjánál; szent a vidámság, mert ott voltál a kánai menyegzőn; szent a természet, mert ölen mondottad el a hegyi beszédet; szentek a hegyek, mert a Tábor jut eszembe; szent a folyóvíz, mert abban kereszteltek; szent a tenger, mert hordozott; szent minden a földön, mióta szent Véred ráhullott. Szent a reggel, mert a feltámadásra emlékeztet és szent az este, mely a hazatérést, a Hozzád-jutást hozza eszünkbe.”

Ugyanezt a mindent átlelkesítő gondolkodást olvashatjuk ki azokból a sorokból, melyeket egyik legjobb lelki barátja ír róla megemlékezéseiben:

„Az élet legapróbb dolgai vagy nagy szépségei számára mind szimbólumok, vetületek voltak. A lenyugvó nap: lángoló ostya, elhúzódó messzi hegyek: az örök halmok kívánsága; ajándékba kapott öt mélyvörös szegfű: az öt szent seb. Hogy az Úr szenvedését milyen kompasszióval elmélkedhette végig csütörtök esténként (hacsak lehetett, mindig megtartotta a szentórárt), azt kétszer láttam rajta, mikor erről beszélve egészen elváltozott az arca, oly intenzív szenvedést és oly mély szeretetet tükrözött vissza, amelyet emberen még nem láttam. Sok szava azonban ilyenkor természetesen nem volt.”

Ebből az Istennel való lelki egyesülésből folyik az az odaadó lelkület, mellyel mindent Istentől fogad, és mellyel mindent kész odaadni Istennek:

„Fény akarok lenni, melyet Te árasztasz, kéz, melyet Te nyújtasz a nyomor felé, vigasz, melyet Te adsz a könnyezőknak.”

Keresztes Szent Jánosnak a magány lelki hasznáról szóló fejezetét olvasva, írja naplójában:

„Köszönöm, Uram, hogy ezeket megértetted velem. Ma reggel a szentmise alatt értelmileg is felfogtam, hogy mennyire szeret engem az Isten. Lángoló szeretet, kimondhatatlan öröm töltötte el a lelkemet. A kereszt, a magány szeretete az a nagy úr, melyet a teremtmények és közém helyezel, Uram, hogy Benned annál jobban megtalálhassam őket. Nem tudom szavakban kifejezni, de most az adventi szent időben várlak, Uram, teljes lelkemmel várlak. Ha a sötét éjszakában hagysz, azt is a Te fölséges szereteted gondolja el számomra. Úgy és ott vezetsz, ahol és ahogyan akarsz. Azt teszed velem, amit akarsz, őriz meg mint tulajdonodat és birtokodat. Amen.”

Oltáriszentség

Megható Misericordiánk bensőséges ragaszkodása az Oltáriszentség Jézusához s szinte elementáris vágyódása a szentség vétele után. Naplóiban, leveleiben nincs lap, ahol ennek nyoma nem volna.

Érthető is. Ha egyszer Jézuséi vagyunk, ha Őt szeretjük és imadjuk, és tudjuk, hogy az Oltáriszentségben Hozzá testi-lelki közelségben lehetünk, hogy Vele egygyé lehetünk a szentáldozásban: akkor lehetetlen, hogy ez a jelenlét ne vonzzon, hogy az egyesülés után ne vágyakozzunk.

Mindent, amit hitünk, Egyházunk, vallásunk nyújthat, – sőt egyenesen azt mondhatjuk, mindent, amit Isten megadhat – azt az Oltáriszentségben megtalálhatjuk és birtokba vehetjük.

Olvassuk csak tovább Misericordia feljegyzéseit, hogyan lehet epedni az Oltáriszentség után, hogyan lehet örülni az Oltáriszentségnek s hogyan lehet élni belőle.

Ő maga mondja egyszer: „Uram, én kegyelmedből a nagy szomjazók közé tartozom.”

Láttuk, mint hozta szokásba példájával az esti szentséglátogatást müncheni egyetemi hallgatónő korában.

Útleírásaiban lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy utazásain első útja mindig a templomba s ott az Oltáriszentséghez vezetett. Ha valahová hosszabb tartózkodásra ment, mindig nagy gondja volt, hogy lesz-e ott Szentség, lesz-e szentmise. Különösen betegsége idején okozott ez neki sok gondot. Láttuk az előbbi fejezetekben, mennyire kínozza minden láznál jobban ez a szomjúság, mikor hónapokon keresztül alig juthatott szentmiséhez, szentáldozáshoz.

„Imádkozz, hogy meglegyen a Szentség” – írta még odamenet barátnőjének. Pedig éppen ettől esett el.

„Ami nehéz, az, hogy itten soha sincs szentmise és a szentáldozásról is le kell mondanom. Egyetlenegyszer mehettem át Tátrafüredre szentmisére, most, első-pénteken pedig áthozták a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Milyen boldogság volt gyónni és áldozhatni! Azóta nagy békesség van a lelkemben!”

Egy másik levelében egy apácaismerősenek panaszkodik:

„Neked nem szükséges magyaráznom, mily nehéz az testileg betegnek lenni a lélek erősítő tápláléka nélkül, mikor én már annyi esztendő óta *élvezem* a napi szentáldozást.”

„Csak egy kegyelmet kérek Tőled, Uram, – írja fiatalkori naplójában, miután lelki nyugtalanságait, szenvedéseit elpanaszolta – csak egy kegyelmet kérek, engedd, hogy szent Testedet minél gyakrabban magamhoz vehessem, mert *az nap nem élek igazán, amelyiken nem áldozhatok.*”

Itt is úgy van azonban, hogy minél tüzesebb a vágy, annál boldogítóbb a kielégülés öröme. Megható az az öröm, az a boldogság, mellyel a szentáldozásról beszél. Micsoda hitének kell lennie a léleknek, amely így tud örvendezni a szentáldozásban!

„Nagyhét szerdája, – írja 1922-ben – ma éreztem először a szentáldozásban azt a diadalmas örömet, amelyet a mi Urunk akar nekünk adni. Mikor Prohászka püspök misézni kezdett és megszólalt az orgona, mintha a szeráfok énekét hallottam volna: menyegzős mámor és öröm. A megfeszített Isten jön gyermekeihez, kikért oly sokat szenvedett, és akiket vérével megváltott. De ezek szavak, szavak. Ki tudná leírni azt az érzést, mely ilyenkor a szívet eltölti!

Beragyogott a reggeli nap a szentély ablakain, fénylettek a gyertyák, csillogott az arany, de ez csak gyenge visszfénye volt a lelkünk sugárzásának. Diadal, diadal, ujjongott lágyan a hegedű. Úgy éreztem, hogy lelkem felolvad, de röpül is egyben.”

Ebben még talán sok a fiatalos, lányos hangulat, de idézzük vissza emlékezetünkbe a brüsszeli Misericordia-vasárnap szentáldozásának emlékét, hogy lássuk, milyen boldogságot tud kiváltani egy tiszta, szerető lélekben a szentáldozás, a léleknek isteni jegyesével való egyesülése. Milyen őszinte utánérzéssel idézi egy ilyen magasztos pillanatban Prohászka püspök lángoló szavait: „Igen nagy idő (Hochzeit) az öntudat szökőárja, a nagy öröm lendülete, mikor ajkaimat az Úr nyitott oldalára szoríthatom s a forrásból meríthetek.”

Napi szentáldozásait a háború alatt kezdte. Tizenhat éves volt a háború kitörésekor. A napi áldozás korántsem volt még abban az időben olyan elterjedt, mint manapság. Természetes vallásos hajlandósága mellett nagy mozgatója lehetett ebben a testvéri szeretet és aggodalom. Három kedves fiútestvére volt a harctéren.

Egész életén át különös gyöngédséggel és áhítattal végezte az első-pénteki szentáldozásokat. „Az első-péntek sohasem olyan nap, mint a többi – írja. – A külön nagy lelki ajándékok napja ez, amikor szinte közelebb van hozzánk kegyelmed, mint máskor. Elrejtész minket szentséges Szíved sebében, ott van nekünk igazi lakásunk és boldog maradásunk.”

„Az első-péntek varázsa hozott engem ismét közeledbe, Uram” – kezdi naplójának egyik imádságos lapját.

Ugyancsak sok idézetet hozhatnánk naplóiból és leveleiből, ha a szentmise iránt érzett vágyódását, megbecsülését s abban érzett örömét akarnók szemléltetni.

„A szentmise napom középpontja meg a szentáldozás, melyben legigazibb eledelünket vesszük.”

„Így messziről az Eucharisztia csodálatos varázsa leírhatatlan. Fogadd és imádd az én lelkemmel is” – írja barátnőjének.

Nem lehet meghatottság nélkül olvasni úrnapi sóvárgását, mikor templomtól távol, betegen kell neki töltenie az ünnepnapot.

„Ha arra gondolok, hogy holnap Úrnapi van, és én nem láthatlak a tabernákulumban, a monstrancia dicsfényében, távol kell lennem szentmisétől, szentáldozástól, folyton sírni tudnék s még az sem volna elég bánatom kifejezésére. Nem zúgolódom, nem panaszkodom, Te tudod, Uram, miért kell ennek így lennie, hogy vigasztalás nélkül szenvedjek. Büntetés vagy megpróbáltatás? Nem kérdelem, nem szabad tudnom, csak mindig kiolthatatlanabban vágyódom Utánad.”

De nemcsak vágyott a Szentség kegyelmei után, hanem igyekezett azt fel is használni, igyekezett a magához vett égi erőket életté formálni. Némelyik sóvárog a Szentség után, boldogan veszi magához, de aztán mintha nem tudna vele mit csinálni. Ő érezte, hogy most új élet indul meg benne.

Magáévá teszi, magáénak érzi, naplójába írja Prohászka gyönyörű szavait:

„Míg én csak hiszek és térdet hajtok s a fénylő ostyát csak nézem s áldozom és recitálom imáimat, de a realitásig, az élő Krisztusig s annak felszívásáig s annak a nagy realitásnak a két karommal s forró ajkammal való lefoglalásáig nem jutok, addig többé-kevésbé a szimbólumoknál tartok, a históriánál s az emlékezetnél, hogy Ő ki volt s hogyan járt.

Ismerem tanait, s fogalmain vannak róla. Ezek képek és képletek, de Őt még nem bírom igazán.

Mit jelezzen a kenyér és bor más, mint életet, életöszönt, életörömet és életdiadalt? Jelzi azt az «affectus universitatis»-t, melyről az Úr szerelmese, Szent Gertrudis ír: A lét indulatát, a szeretetet.”

*

Naplójának második kötetét ezekkel a megható sorokkal zárja (1936. jan. 1.):

„Uram, engedd, hogy a mai napon, amikor utolsó lapjait írom ennek a könyvnek, melyet majdnem 16 éve, hogy elkezdtem, visszaforduljak és lelki szemeim előtt elvonuljon életemnek azon része, mely döntő fordulatot jelentett számomra.

Teljes méltatlanságom tudatában köszönöm azokat a kegyelmeket, amelyeket adtál, mert rendkívüliek voltak és lelkembe olyan boldogságot hoztak, melynek elképzelésére képtelen az emberi értelem. Azóta az egész életem az Utánad való sóvárgó vágyakozás. Uram, megízleltted velem jelenlétedet s azóta semmi más nem okoz örömet nekem.

Elhagyatottnak, idegennek érzem magam és csak az ad erőt, hogy imádandó szentséges akarodat akarom teljesíteni mindenben. Sokat szenved a lelkem, de megnyugszik abban, hogy Veled és Érted szenved, Uram. Talán gondoltál reám, mikor a jászolban feküdtél, tudtad, hogy részt adsz nekem a Te keresztedből. És mikor rajta függteél, isteni szemed látott engem majdnem kétezer év távolából. Láttad, hogy fel fog ébredni lelkemben az a nagy, kifogyhatatlan szeretet, mély erősebb a halálnál. Quia fortis sicut mors est dilectio ...

Ezt a szeretetet engedd növekedni szívemben, hogy szent Szívedben legyen otthonom. Ebben akarok élni és halni, míg örökké énekelhetem majd végtelen irgalmadat. Amen.”

Talán még meghatóbbak naplójának (III. kötet) utolsó sorai, melyeket halála előtt 8 nappal vetett papírra:

„Add, Uram, hogy a szívem csordultig tele legyen szeretettel. Engedj a szeretet áldozatává lennem. Uram, előtted ki merem mondani és leírni: Fogadd el mindazt, amit most szenvedek, arra a szent célra, melyért egyszer az életemet felajánlottam (1926. aug.), a protestáns németekért – vagyis most már inkább a pogányokért. Mentsd meg, Uram, ezt a nemes germán fajt a saját korlátolt túlkapásaitól, hogy visszanyerjék régi, nemes lelkületüket: a középkori lovag idealizmusát.”

Ebben az önfelajánlásban természetesen nincs a leghalványabb politikai vonatkozás sem. Hogy miért éppen a németekért? Ez tisztán lelki meggondolások eredménye. Mert ott látta a nagyobb lelki veszedelmet.

Hogy azonban mennyire magyarnak érezte és vallotta magát, mutatja az a körülmény, hogy Berlinben mindig élénken tiltakozott, mikor neve és perfekt német nyelvtudása miatt „Deutsch-Ungar”-nak akarták elkönyvelni. Erélyesen hangoztatta, hogy ő nem magyarországi német, hanem magyar. Pedig a „németiség” ott sok előnyt jelenthetett volna számára.

Azután leírja latinul az aznapi szentmise (Cathedra Petri) szentleckéjét, mely igazán úgy hangzik, mint egy szép életnek záró- és búcsúbeszéde:

„Áldott legyen az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, aki az ő nagy irgalmassága szerint újjászült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak halottaiból való feltámadása által romolhatatlan, fertőzetlen és hervadhatatlan örökségre, mely a mennyben számotokra fenntartatik, kik Isten erejében a hit által megőriztetek az üdvösségre, mely készen áll, hogy az utolsó időben kinyilváníttassék. Ennek örvendeni fogtok, ha most szomorkodnotok kell is kissé különféle kísértésekben, hogy a ti hitetek próbája a romlandó aranyból (mely tűz által próbáltatik meg) sokkal értékesebbnek találtassák dicséretetekre és tisztességetekre, a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak megjelenésekor. Amen.”

Nyolc napra azután, hogy ezeket írta, meghalt nagy szenvedések között, de példás keresztény türelemmel, utolsó leheletével is a keresztet csókolva.

Az azóta szintén elköltözött P. Szabó Pius, aki őt életének utolsó szakaszában mint gyóntatója jól ismerte, kérte édesanyját, hogy gyűjtse össze Vilma esetleges iratait és levelezéseit. Így került hozzá Vilma lelki naplója, melynek végére a Páter ezeket a lelkes sorokat írta:

„Nagy lelki örömmel olvastam, örültem a kettős szenvedésnek és megnyugvó örömnök egész gondolatsorozatán és harmóniáján, valamint a lelki élet minden mozzanatán.

Magas és szép minden, mint egy extázisban elmondott ima. – Minden szó egy villanás, melynek világánál a külső ember is kénytelen meglátni a földről, betegségből égbenyúló léleknek Istenével való ölelkezését. Gondolatban, érzésben teljesen odasimul Isten akaratához.

Sehol sem található egy kivethető szó vagy betű, sehol egy ellentmondó gondolat; mindig minden tekintetben felfelé ível. – A lelkiatyához való ragaszkodástól elkezdve minden oly nemesen szép és lélekemelő, amihez hasonló csak az emelkedett és kiválasztott lelkekből virágozik ki.

Naplójának e részében kifejezetten észre lehet venni, hogy a „via purgativa”-t megjárta s már a „via illuminativa” napfényében kapaszkodik a végcél felé – sőt felér a „via unitiva” ormaira, ahol elkezdi a szeretet énekét a lélek – még a szenvedésekben is.

Adjon sok ilyen lelket a jó Isten.”

Dr. vitéz Szabó Pius O. F. M.
tábori esperes

Most már bizonyára szenvedések nélkül énekli a szeretet dalát.

Én is csak azt ismétélhetem:

„Adjon sok ilyen lelket a jó Isten.”